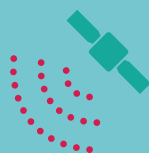

de Digicommissaris

Digiprogramma 2015

Colofon

Inlichtingen:	Bianca Rouwenhorst <i>plv. directeur Bureau Digicommissaris</i>
Contactgegevens:	Bureau Digicommissaris <i>Postadres</i> Postbus20011 2500 EA DEN HAAG <i>Bezoekadres</i> Turfmarkt 147 2511 DP DEN HAAG T. 06-15894662 @ info@digicommissaris.nl
Versie:	1.0
Datum:	Januari 2015

Inhoud

Voorwoord.....	5
1. Inleiding.....	6
1.2 Doel.....	6
1.3 Scope en uitgangspunten.....	6
1.4 Leeswijzer.....	7
2. Visie en beleidsdoelstellingen.....	8
2.1 Visie.....	8
2.2 Huidige beleidsdoelstellingen Kabinet 2017.....	9
3. Gezamenlijke invulling Visie en Missie.....	10
3.1 Aanleiding.....	10
3.2 Samen op weg naar een veilige, betrouwbare, eenvoudige digitale overheid.....	10
3.3 Invulling Sturingstructuur.....	11
3.4 Omgevingscomplexiteit.....	12
3.5 Prioriteiten en uitgangspunten 2015.....	13
3.5.1 Inrichting Sturing.....	13
3.5.2 Evaluatie.....	13
4. Clusters Generieke Digitale Infrastructuur.....	14
4.1 GDI Algemeen.....	14
4.2 Cluster Identificatie & Authenticatie.....	15
4.2.1 Achtergrond Identificatie & Authenticatie.....	15
4.2.2 GDI-voorzieningen binnen het cluster Identificatie & Authenticatie.....	15
4.2.3 Actuele ambities Identificatie & Authenticatie.....	16
4.2.4 Prioriteiten Regieraad Identificatie & Authenticatie 2015.....	17
4.2.5 (Rand)voorwaarden cluster Identificatie & Authenticatie.....	17
4.3 Cluster Dienstverlening.....	18
4.3.1 Achtergrond Dienstverlening.....	18
4.3.2 GDI- voorzieningen binnen het cluster Dienstverlening.....	18
4.3.3 Actuele ambities Dienstverlening.....	18
4.3.4 Prioriteiten Regieraad Dienstverlening 2015.....	20
4.3.5 (Rand)voorwaarden cluster Dienstverlening.....	21
4.4 Cluster Gegevens.....	22
4.4.1 Achtergrond Gegevens.....	22
4.4.2 GDI-voorzieningen binnen het cluster Gegevens.....	22
4.4.3 Actuele ambities Gegevens.....	22
4.4.4 Prioriteiten Regieraad Gegevens 2015.....	25
4.4.5 (Rand)voorwaarden cluster Gegevens.....	26

4.5	Cluster Interconnectiviteit	26
4.5.1	Achtergrond Interconnectiviteit.....	26
4.5.2	GDI-voorzieningen binnen het cluster Interconnectiviteit.....	26
4.5.3	Actuele ambities Interconnectiviteit	26
4.5.4	Prioriteiten Regieraad Interconnectiviteit 2015	27
4.5.5	(Rand)voorwaarden cluster Interconnectiviteit.....	28
5.	Integrale thema's	29
5.1	Toegang tot de Digitale Overheid voor burgers	29
5.1.1	Digivaardigheid	30
5.2	Toegang en voordelen Digitale Overheid voor bedrijven	30
5.3	Wetgeving.....	31
5.4	Internationaal/Europa	32
5.5	Informatieveiligheid	33
5.6	Fraude.....	34
5.7	Privacy	34
5.8	Mobiel	36
6.	Financiering	37
6.1	Algemeen.....	37
6.2	Financieel inzicht	37
6.2.1	Bestaande GDI voorzieningen.....	37
6.2.2	Nieuwe GDI voorzieningen	38
6.3	Spelregels	38
6.3.1	Leidraad Financiën.....	38
6.3.2	Dynamiek en Regie.....	39
6.3.3	Leidraad/Spelregels	39
7.	Strategische verkenningen	40
7.1	Wat is de gezamenlijke toekomstvisie 2017-2022 voor de Digitale Overheid?.....	40
7.2	Hoe ziet de toekomstige sturing eruit.....	40
Bijlage 1	Sturingstructuur.....	42
Bijlage 2	Overzicht wetgeving eOverheid en eID-stelsel	45
Bijlage 3	Verklarende woordenlijst	47

Voorwoord

De digitalisering zorgt voor een radicale verandering van onze samenleving. Om met filosoof Floridi te spreken: "Een vierde revolutie is op handen".

Burgers en bedrijven verlangen steeds meer naar andere vormen van dienstverlening.

De overheid heeft moeite het tempo van deze maatschappelijke veranderingen bij te houden. Burgers en bedrijven willen snel en gemakkelijk digitaal zaken doen met de overheid: met de smartphone in de hand in het café of vanaf het vakantieadres. De praktijk is dat de overheid met haar dienstverlening hier nog nauwelijks aan tegemoet komt.

De afgelopen maanden hebben we met elkaar gewerkt aan versteviging van het fundament van de digitale overheid. U hebt bijgedragen aan de contouren van dit Digiprogramma, waarin inhoud, sturing en financiën met elkaar worden verbonden. Het Digiprogramma is van u, van ons allemaal en stippelt onze gezamenlijke route uit. Het is een dynamisch document dat we in het komende jaar samen verder vormgeven. Voor nu: het resultaat mag er zijn. We weten van elkaar wat de basis is, zowel qua inhoud,

qua sturing als qua financiën. Bovendien weten we nu wat we de komende jaren moeten doen om die basis op orde te brengen.

We zijn hard op weg om een vorm van samenwerking te ontwikkelen die voor de overheid uniek is. Dit moet en gaat ons lukken. De digitalisering van de samenleving dwingt ons om in korte tijd veel tot stand te brengen. We hebben de eerste stap gezet om de basis op orde te brengen.

Dit Digiprogramma biedt een fantastisch uitgangspunt om onze gezamenlijke missie te verwezenlijken. Dit wil ik graag samen met u doen.

Bas Eenhoorn
Digicommissaris

1. Inleiding

Het programma Digitale Overheid (Digiprogramma) is een product van het Nationaal Beraad onder voorzitterschap van de Digicommissaris. Het Digiprogramma is nationaal, meerjarig en heeft een interbestuurlijk karakter.

De Digicommissaris is door het kabinet¹ aangesteld om als overheidsbrede regisseur een nationaal programma op te stellen dat wordt uitgevoerd door alle overheden. Het Digiprogramma is in samenwerking met medeoverheden, uitvoeringsorganisaties en Rijk opgesteld. Het is een belangrijk middel om te komen tot een gedragen visie en aanpak voor het bereiken van onderstaand, gezamenlijke doel.

Doel: Burgers en bedrijven in staat stellen om op een veilige, betrouwbare en eenvoudige manier, digitaal zaken te doen met de overheid. Nu en in de toekomst.

Het is van belang dat alle partijen bij de realisatie en uitvoering van het Digiprogramma betrokken zijn. Van beleidsafdelingen tot uitvoerings- en beheerorganisaties, vanuit verschillende overheidslagen en op uiteenlopende niveaus. Maar ook burgers en bedrijven hebben een aandeel in het Digiprogramma. Juist de gezamenlijkheid moet zorgen voor het succesvol bereiken van de uiteindelijke doelstelling: een klantgerichte, effectieve en efficiënte digitale dienstverlening van en door de overheid.

In de kern is het Digiprogramma gericht op het op orde krijgen van de (inhoudelijke) ambities, de sturing en de financiering van de Generieke Digitale Infrastructuur (hierna: GDI). Zodra deze basis op orde is, is snellere doorontwikkeling en vernieuwing mogelijk. Hierdoor kan de overheid sneller inspelen op actualiteiten en trends.

Het Digiprogramma is een meerjarig programma dat jaarlijks wordt herijkt.

In deze eerste versie van het Digiprogramma zijn de ambities aangegeven voor de komende twee jaren, deze ambities zijn gericht op het orde krijgen van de basis. De ambities worden binnen de sturing van de Digicommissaris uitgevoerd door de benodigde en verantwoordelijke partijen. Er wordt gestuurd op de invulling van de benodigde randvoorwaarden en afspraken die gemaakt zijn ten aanzien van de ambities.

1.2 Doel

Het Digiprogramma is een belangrijk middel om te komen tot een gedragen visie en aanpak voor het bereiken van de missie. Daarbij is het van belang dat alle partijen betrokken zijn. Dit om gezamenlijk met alle partijen inhoudelijke keuzes te maken ten aanzien van prioritering, doorontwikkeling, aansluitingen, etc. Op deze wijze kan integraal gestuurd worden en gezamenlijk stappen worden gezet naar een klantgerichte, effectieve en efficiënte digitale dienstverlening van en door de overheid.

1.3 Scope en uitgangspunten

Dit document beschrijft de meerjarige agenda voor de leden van het Nationaal Beraad op het gebied van Digitale Overheid en specifiek ten behoeve van de integrale sturing. Dit document wordt jaarlijks herijkt.

¹ Brief Instelling Nationaal Commissaris Digitale Overheid aan TK, mei 2014, kenmerk 2014-0000287834

1.4 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken komt achtereenvolgens aan de orde:

- Visie en beleidsdoelstellingen. In dit hoofdstuk wordt de visie van de digitale overheid beschreven en de beleidsdoelstellingen die het kabinet rondom de digitale overheid heeft opgesteld. De visie en beleidsdoelstellingen dienen als basis voor de verdere hoofdstukken;
- Gezamenlijke invulling visie, in dit hoofdstuk gaat het over hoe de verschillende partijen binnen de digitale overheid samen op weg gaan naar een veilige, betrouwbare en eenvoudige digitale overheid en hoe de invulling van de sturing hierin is. Uitgangspunt hierin is dat de Digicommissaris geen (beleids)verantwoordelijkheden overneemt en zich richt op het aanjagen van voldoende functionele realisatie van de voorzieningen, beheer en het gebruik daarvan en ook op de invulling van (rand)voorwaardelijke thema's;
- Clusters Generieke Digitale Infrastructuur, in hoofdstuk 4 wordt de GDI voor effectieve besturing ingedeeld in vier clusters, te weten: Identificatie & Authenticatie, Dienstverlening, Gegevens en Interconnectiviteit. In dit hoofdstuk worden de verschillende clusters beschreven;
- Integrale thema's, in dit hoofdstuk worden de overkoepelende thema's die raakvlakken hebben met de GDI voorzieningen beschreven. Per thema wordt beschreven wat er onder een thema wordt verstaan en wat de relatie is ten opzichte van de GDI en het Digiprogramma;
- Financiering, in dit hoofdstuk wordt het financiële vraagstuk behandeld. De meerjarige kosten die nodig zijn voor de instandhouding, doorontwikkeling en groei van de huidige GDI zijn in kaart gebracht en onderverdeeld in de verschillende clusters. Elke cluster is opgesplitst in de categorieën: beheer en onderhoud, noodzakelijke doorontwikkeling en volumegroei. Tevens worden in dit hoofdstuk de spelregels rondom financiering beschreven;
- Strategische verkenningen, in dit hoofdstuk worden twee strategische verkenningen beschreven, te weten: wat is de gezamenlijke toekomstvisie 2017-2022 voor de Digitale Overheid? En Hoe ziet de toekomstige sturing eruit?

Als bijlagen zijn opgenomen de sturingstructuur, een overzicht van wetgeving eOverheid en eID-stelsel en een verklarende woordenlijst per voorziening.

2. Visie en beleidsdoelstellingen

2.1 Visie

De samenleving verandert. We zijn op weg naar een informatiesamenleving die andere en nieuwe mogelijkheden geeft en daarnaast vraagt om andere verhoudingen tussen burger/bedrijf en overheid. De maatschappij ontwikkelt zich van een verzorgingsstaat in een participatiesamenleving, waarin van burgers en bedrijven meer zelfredzaamheid wordt verwacht. Door verplaatsing van centrale Rijkstaken naar de lokale overheden, maar ook door sluiting van fysieke kantoren en de gevolgen van de vergrijzing, wordt er meer verantwoordelijkheid bij burgers gelegd. Deze veranderingen zijn mogelijk door de snelle opkomst van nieuwe technologie. Er is als ware een nieuwe revolutie gaande, de zogenoemde 4^e Revolutie van Floridi.

Het tempo waarin deze ontwikkelingen elkaar opvolgen en parallel lopen, neemt echter razendsnel toe. Om goed contact te houden, en aan te kunnen sluiten op behoeften van burgers, bedrijven en instellingen, moet de overheid mee ontwikkelen.

Om dit te realiseren is aandacht voor de behoeften van de verschillende doelgroepen: burgers, bedrijven en instellingen belangrijk. De overheid moet toegankelijk, veilig en vraaggericht opereren.

Niet alleen de techniek verandert gestaag, ook de rol van informatie wijzigt. Informatie heeft, maatschappelijk gezien, een cruciale rol. Informatie delen wordt steeds vanzelfsprekender. Het karakter van informatieoverdracht verandert: informatie gaat steeds goedkoper en sneller de wereld rond, de selectiviteit in gerichtheid van informatie neemt af (iedereen kan en mag alles vinden en publiceert dit ook op het internet en via open data), terwijl de mogelijkheden om tot maatwerk te komen en zelfs zaken te voorspellen door het slim combineren van gegevens steeds verder toenemen (big data). Dit begint alle facetten van de samenleving te veranderen en te beïnvloeden, er ontstaat een informatiesamenleving!

Deze veranderingen hebben ook invloed op de verhouding tussen overheid, burgers en bedrijven. Met de decentralisaties en de verschuiving naar een participatiesamenleving en toenemende digitalisering, neemt de noodzaak toe om de informatiepositie van burgers en bedrijven te verbeteren en hen regie over hun eigen gegevens en dienstverleningsvraag te geven.

Tegelijk zorgt de toenemende digitalisering voor andere maatschappelijk verwachtingen ten aanzien van digitale dienstverlening. Burgers en bedrijfsleven zien de overheid als één, samenwerkend geheel en niet als instanties die afzonderlijke opereren. De opvatting is dat 'paarse krokodillen', de metafoor voor de kastje-naar-de-muur-mentaliteit, niet past in een digitale samenleving.

Van de overheid wordt verwacht dat het organisatieoverstijgend opereert: uitvoeringsprocessen zijn op elkaar afgestemd, informatie is makkelijk vindbaar en transacties zijn eenvoudig uitvoerbaar. Deze maatregelen leiden tot een eenduidig en samenhangende digitale overheidsdienstverlening.

Het werkt ook andersom: door slim te digitaliseren en gebruik te maken van generieke voorzieningen kan de overheid het openbaar bestuur anders en beter organiseren, waardoor het geheel efficiënter wordt. Bijvoorbeeld doordat effectievere beleidsvorming mogelijk wordt door informatie slim te gebruiken. Of doordat burgers en bedrijven zelf delen van het proces digitaal voor hun rekening nemen.

Verkenningen en inschattingen over toekomstige kansen, bedreigingen en mogelijk opkomende kwesties en de gevolgen hiervan voor de Digitale Overheid zijn onderdeel van de strategische verkenning, hoofdstuk 7.

2.2 Huidige beleidsdoelstellingen Kabinet 2017

Het is van groot belang om een stabiele basis onder de hierboven beschreven veranderende samenleving te leggen.

De GDI is nodig om deze kabinetsdoelstellingen te kunnen realiseren. Dit aangezien de GDI de stabiele en robuuste infrastructuur is die enerzijds de continuïteit van bestaande overheidsdienstverlening borgt en anderzijds een belangrijke pijler vormt voor nieuwe beleidsdoelstellingen.

De beleidsdoelstellingen van het kabinet rondom de Digitale Overheid richten zich o.a. op:

- de ambitie uit het Regeerakkoord dat burgers en bedrijven in 2017 al hun zaken met de overheid digitaal kunnen afhandelen;
- het terugdringen van administratieve lasten en regeldruk voor burgers en bedrijven, en efficiencydoelstellingen voor overheidsdienstverleners;
- het laten toenemen van het verdienvermogen van Nederland door het verlagen van transactiekosten en het versnellen van processen, zoals het klaren van schepen in de havens door de Douane en het verlenen van vergunningen aan bedrijven;
- het uitvoeren van de decentralisaties in het sociale domein, op een efficiënte wijze en met voldoende waarborgen voor de privacy van de burgers die het betreft;
- de realisatie van ambities op het terrein van bijvoorbeeld de digitalisering van de rechtsgang;
- het delen van belangrijke gegevens in het kader van de Omgevingswet.

Door alle overheden aan te sluiten op de GDI, die gebaseerd is op bestaande behoeftes en voorzieningen, ontstaat een samenhangende basis voor deze doelstellingen. Dat is ook een gezamenlijk vertrekpunt van waaruit kan worden doorontwikkeld. Ook de groei van de digitale economie wordt gestimuleerd door een vooruitstrevende digitale overheid, wanneer daadkrachtig en gezamenlijk wordt doorontwikkeld en geïnnoveerd op de bestaande basis.

3. Gezamenlijke invulling Visie en Missie

3.1 Aanleiding

In hoofdstuk 2 is het belang aangegeven van de digitale infrastructuur voor de veranderende samenleving. Omdat deze infrastructuur van groot belang is, is een centrale en stevige interbestuurlijke regie nodig met een sturingstructuur die daar recht aan doet.

De Digicommissaris organiseert en regisseert de interbestuurlijke besluitvorming en versterkt daarmee de sturing ten aanzien van de GDI en de financiering hiervan, met als doel een solide en toekomstbestendig digitale overheid. Hij doet dit samen met alle betrokken partijen door een Nationaal Programma Digitale Overheid (het Digiprogramma) op te stellen en actueel te houden en door te sturen op de uitvoering en realisatie van dit programma samen met de departementen, de uitvoeringsorganisaties en de decentrale overheden.

In dit hoofdstuk gaat het over hoe we samen op weg gaan naar een veilige, betrouwbare en eenvoudige digitale overheid en hoe de invulling van de sturing hierin is. Uitgangspunt hierin is dat de Digicommissaris geen (beleids)verantwoordelijkheden overneemt en zich richt op het aanjagen van voldoende functionele realisatie van de voorzieningen, beheer en het gebruik daarvan, en ook op de invulling van (rand)voorwaardelijke thema's. Daarnaast signaleert de Digicommissaris wanneer zaken anders kunnen en moeten.

3.2 Samen op weg naar een veilige, betrouwbare, eenvoudige digitale overheid

Een gezamenlijke aanpak is nodig om de missie te realiseren en betekent een ingrijpende verandering. Effectieve samenwerking is simpelweg de enige manier om succesvol te zijn.

De overheid kan alleen de beleidsdoelstellingen -tegen acceptabele kosten- realiseren als naadloze coördinatie en afstemming tussen alle partijen plaatsvindt. Dit geldt zeker voor de verdere ontwikkeling van de GDI en de Digitale Overheid en vraagt vooral ook om een cultuuromslag en commitment om het ook samen te doen. Samenwerken is namelijk gemakkelijker gezegd dan gedaan. Eén van de belangrijkste huidige uitdagingen is daarom het creëren van helderheid over rollen, verantwoordelijkheden en verwachtingen: "Waar ben ik verantwoordelijk voor (en waarvoor niet), wat wordt er van mij verwacht, hoe vul ik dat goed in, van wie ben ik dan afhankelijk en met wie doe ik dit samen?".

De nieuwe manier van samenwerken betekent ook dat rollen als beleidsverantwoordelijkheid, (vertegenwoordigend) afnemer en opdrachtgeverschap niet altijd bij één partij belegd worden. Vanuit rolzuiverheid met elkaar werken in de keten komt de nieuwe samenwerking ten goede.

Het gezamenlijk bereiken van de missie vraagt zo om gezamenlijk commitment, vertrouwen en met voldoende politiek-bestuurlijke aandacht voor het maatschappelijk belang van het doorontwikkelen en realiseren van de GDI hierbinnen.

Voor effectief samenwerken zijn verschillende succesfactoren van belang:

- Duidelijke en gedeelde afspraken en spelregels én
- Gedrag en competenties.

Naarmate meer wordt samengewerkt, neemt automatisch het gezamenlijk inzicht toe. Dit leidt tot wenselijke en structurele aanpassing op het gebied van afspraken, spelregels, gedrag en competenties.

De Digicommissaris is voor vier jaar aangesteld. Hij heeft de opdracht gekregen om voor het einde van deze periode te adviseren over hoe de sturing op de GDI kan worden ingericht en geborgd.².

3.3 Invulling Sturingstructuur

Een voorstel voor de invulling van de sturingstructuur van de Digicommissaris is besproken en geaccordeerd in het Nationaal Beraad van 9 september 2014³.

Uiteraard heeft dit nadere invulling nodig en zal dit werkenderwijs verder worden vormgegeven in overleg met alle partijen. Het gaat niet zo zeer over het invullen van overlegstructuren, maar juist om gezamenlijk en organisch vormgeven aan sturing. Toch is een bepaalde ordening wel nodig om juiste en tijdige besluitvorming op de verschillende niveaus voor elkaar te krijgen, met vooral de juiste en actuele bestuurlijke aandacht en samenwerking.

Politieke en bestuurlijke aandacht voor het maatschappelijk en economische belang van de digitale infrastructuur is een eerste vereiste voor de invulling van de sturing:

- In de Ministeriele Commissie Digitale Overheid (MCDO) wordt de politieke besluitvorming geadresseerd. De MCDO bestaat uit de Minister President als voorzitter, vice-premier, vier verantwoordelijke ministers en met als adviserende leden: de Digicommissaris, vertegenwoordiger Uitvoeringsorganisaties (MFG/Klein LEF) en vertegenwoordiger decentrale overheden (VNG/IPO/UvW). De MCDO heeft als agendacommissie (voorportaal) een Ambtelijke Commissie;
- In het Nationaal Beraad, voorgezeten door de Digicommissaris, vindt de gezamenlijke inhoudelijke afstemming plaats over het geheel van de GDI op bestuurlijk niveau. Dit gaat over de gezamenlijke ambities, de voortgang van de te maken afspraken, sturing op de invulling van de randvoorwaardelijke thema's, de benodigde financiering en eventuele ontstane probleempunten. Indien nodig worden naast de voortgang en verantwoording, besluitvorming over knelpunten voorgelegd aan de MCDO;
- Onder het Nationaal Beraad zijn op dit moment vier regieraden ingericht die sturing geven aan clusters van voorzieningen: Identificatie & Authenticatie, Dienstverlening, Gegevens en Interconnectiviteit. De regieraden sturen op strategisch niveau op visievorming, strategische doorontwikkeling in samenhang, de samenhang tussen de voorzieningen, voortgang van aansluiting door overheidsorganisaties en het stimuleren van gebruik door burgers en bedrijven. En tenslotte worden voorstellen voor nieuwe ontwikkelingen met een voorstel voor de benodigde financiering besproken in de regieraden;
- Onder de regieraden is op dit moment een veelheid aan overleggen aan de orde. Van belang is in 2015 vast te stellen welke overleggen als tactische overleggen in afstemming met de regieraden kunnen plaatsvinden waarbij uitdrukkelijk de verbinding moet worden gezocht, de mate waarin dit vorm kan krijgen en wat daarvoor nodig is alsmede of er overleggen uitgefaseerd kunnen worden. Dit is een in 2015 lopend proces.

Tenslotte zal ook, naast betrokkenheid van het bedrijfsleven bij publiek-private samenwerkingsverbanden in bovenstaande overleggen, via de klankbordgroep voor bedrijven en een klankbordgroep voor burgers overleg plaatsvinden en input worden verzameld.

De opbouw van de sturingstructuur lijkt wellicht topdown maar niets is minder waar, er is uitdrukkelijk ruimte voor gezamenlijke interbestuurlijke initiatieven die bijdragen aan deze gezamenlijke doelstellingen en die via de ingerichte sturing mogelijk een plaats krijgen binnen de GDI.

² Zie strategische vraagstukken in hoofdstuk 7

³ In bijlage 1 vindt u de voorgestelde structuur

3.4 Omgevingscomplexiteit

Sturing op de verbinding tussen informatie- en communicatiestromen van overheden is nodig. Met name over de grenzen van beleidsterreinen heen. Dit geldt voor alle overheidslagen, maar ook specifiek voor de samenwerking tussen de publieke en private sector. Tevens zijn Europese en Internationale factoren van belang. Dit maakt de sturing op de omgeving van de GDI zeer complex en omvangrijk.

Het werkgebied van de sturing op de GDI richt zich op de digitaliseringactiviteiten binnen de huidige staatsinrichting cf. het Huis van Thorbecke.

Binnen deze inrichting heeft iedere bestuurslaag zijn eigen taken, bevoegdheden en een eigen geografisch afgebakend werkgebied. Er is sprake van een grote mate van autonomie. Dit betekent hiërarchische, één afhankelijkheidsrelaties. De veranderende maatschappij en de doelstellingen van de Digitale Overheid vragen echter om meer organisatieoverstijgende dienstverlening. Uitgangspunten zijn ketenvorming, eenduidigheid en uniformiteit. Dit vraagt aanpassingen aan 'gevoelde' verantwoordelijkheden en daarnaast is gezamenlijke sturing nodig.

Uiteraard verschilt de complexiteit per bestuurslaag en zijn vaak aanvullende activiteiten nodig. Een voorbeeld is de drie decentralisaties binnen de gemeenten. Voor de uitvoering van deze nieuwe taken kiezen veel gemeenten voor het aangaan van samenwerkingsverbanden met andere gemeenten. Ook ontplooiën gemeenten regionale samenwerkingsverbanden op verschillende terreinen. Deze nieuwe samenwerkingsverbanden, kunnen leiden soms tot nieuwe oplossingen, die dan weer afzonderlijk op de voorzieningen uit de GDI kunnen aansluiten en/of nieuwe gezamenlijke voorzieningen bewerkstelligen.

De sturing op de GDI kent een groot aantal stakeholders. We benoemen en kennen op dit moment:

- Rijksoverheid (departementen);
- Decentrale overheden;
- Uitvoeringsorganisaties (Rijk, ZBO, agentschappen etc.);
- Beheerorganisaties (Logius, DICTU, andere);
- Private partijen als afnemer;
- Private (markt) partijen als leverancier;
- Koepelorganisaties bedrijven en burgers;
- Sectorale knooppunten voor gegevensuitwisseling (BKWI/RINIS etc.);
- Etc.

Het speelveld is erg complex en het handelt zeker over verschillende belangen die samen moet komen om de (beleids)doelstellingen van de Digitale Overheid en het resultaat inclusief de opdracht van de Digicommissaris voor elkaar te krijgen.

Omdat de belangen van de verschillende stakeholders uit elkaar lopen en er toch een gezamenlijke koers bepaald moet worden, is het van groot belang iedere partij goed te betrekken, wat zeker een uitdaging is. Dit betekent tevens dat qua sturing en invloed aanpassingen nodig zijn. De doelstelling van de Digitale Overheid kan echter alleen maar bereikt worden door samenwerking, gezamenlijke afspraken, draagvlak en betrokkenheid. Het in kaart brengen en monitoren van ontwikkelingen en vragen in de verschillende domeinen zoals zorg, onderwijs, politie, justitie vraagt extra aandacht de komende tijd. Die uitkomsten kunnen aanleiding geven om het Digiprogramma te herijken.

3.5 Prioriteiten en uitgangspunten 2015

3.5.1 Inrichting Sturing

Het doel is om, conform het advies uit het rapport Kuipers, de bestuurlijke drukte te verminderen en bovenal een effectieve besturingsstructuur voor de Digitale Overheid in te richten. Dit is alleen realiseerbaar als er een omslag in cultuur plaatsvindt en de focus meer komt te liggen op gezamenlijk, bestuurlijk commitment. Meer dan dat er een zogenaamd organigram wordt opgesteld. Uitgangspunt, bij het maken van deze omslag, is het verminderen van overlegstructuren en het verbeteren van de gezamenlijke sturing.

In 2014 is er een start gemaakt met het herinrichten van de sturing. In 2015 wordt dit traject verder gezamenlijk (gefaseerd) uitgewerkt. Naar verwachting wordt er meer via vertegenwoordigingsconstructies en vanuit rollen⁴ gewerkt. Hierdoor neemt, naar verwachting, het aantal deelnemers per overleg af. Verantwoordelijkheid nemen, zonder zelf alle taken uit te voeren en alle overleggen bij te wonen, wordt de norm.

Het verbeteren van de samenwerking tussen organisaties is van groot belang. Alleen dan kunnen de beleidsdoelstelling worden bereikt tegen acceptabele kosten.

3.5.2 Evaluatie

Aan het eind van 2015 wordt geëvalueerd of de gekozen route succesvol is geweest. In deze analyse worden onder meer de effecten van de herziene sturing onderzocht. Voorbeelden zijn:

- Heeft de verbetering geleid tot betere interbestuurlijke samenwerking?
- Is er sprake van vermindering van bestuurlijke drukte?
- Is er voldoende aandacht op politiek/bestuurlijk niveau geweest? Zo ja, heeft dit bijgedragen aan de verbeterde sturing op de ambities? Heeft dit ook effect gehad op de missie, benodigde financiering, en het op het juiste niveau adresseren van mogelijke knelpunten?

Indien noodzakelijk zullen aanpassingen plaatsvinden en worden opgenomen in het Digiprogramma 2016.

⁴ Beleidsverantwoordelijk, opdrachtgever, beheerorganisatie, afnemers en gebruikers

4. Clusters Generieke Digitale Infrastructuur

4.1 GDI Algemeen

De GDI van de overheid bestaat uit standaarden, producten en voorzieningen die gezamenlijk gebruikt worden door meerdere overheden, vele publieke organisaties en in een aantal gevallen ook door private partijen.

- De GDI is een onmisbaar deel van de (digitale) basisvoorzieningen waarmee organisaties hun primaire processen inrichten.
- De GDI is, naar zijn aard, niet organisatie-, sector- of domeinspecifiek.

De GDI bestaat uit herbruikbare digitale basisvoorzieningen, standaarden en producten die het overheden, publieke organisaties en private partijen mogelijk maken om hun primaire processen doelmatig in te richten en te blijven ontwikkelen. De GDI vormt een dynamisch geheel en kan de komende jaren ook nog wijzigen door de ontwikkeling van nieuwe generieke voorzieningen en standaarden of door het uit productie nemen van al opgenomen voorzieningen.

De GDI is voor een effectieve besturing op samenhang ingedeeld in vier clusters⁵:

Identificatie & Authenticatie	Dienstverlening	Gegevens	Interconnectiviteit
▪ eID stelsel ▪ eHerkenning ▪ DigiD (incl. DigiD buitenland) ▪ DigiD machten	▪ Websites ○ Overheid.nl ○ Antwoord voor Bedrijven ○ Digitaal Ondernemersplein ○ Samenwerkende Catalogi ▪ Gepersonaliseerde portalen ○ Mijnoverheid ○ Berichtenbox Burger ○ Lopende Zaken ○ Persoonlijke Gegevens ○ Berichtenbox bedrijven ○ Ondernemingsdossier ▪ Gestandaardiseerd berichtenverkeer overheid-bedrijven ○ SBR (Standard Business Reporting), eFactureren	▪ Stelselvoorzieningen basisregistraties ○ Digikoppeling ○ Digilevering ○ Digimelding ○ Stelselcatalogus ▪ Basisregistraties (BRP, NHR, BAG, BRT, BRK, BRV, BLAU, BRI, WOZ, BGT BRO) ▪ Beheervoorziening BSN	▪ Netwerken, incl. generieke koppel-standaarden: ○ Diginetwerk ○ Digipoort ▪ Certificering ▪ PKI overheid ▪ Standaarden incl. 'pas toe of leg uit'-lijst zoals geformuleerd door College en Forum Standaardisatie ▪ NORA (informatieveiligheid)

⁵ De verdeling van voorzieningen over de verschillende regieraden wordt in de zomer van 2015 geëvalueerd en zonodig bijgesteld. Op dit moment wordt de in het Nationale Beraad vastgestelde indeling behouden.

Naast sturing in clusters op een samenhangend geheel van voorzieningen is tevens aandacht nodig voor belangrijke overkoepelende thema's, die soms ook randvoorwaardelijk zijn voor het proces van realisatie en toename van gebruik van de generieke voorzieningen. Deze thema's komen nagenoeg in alle clusters terug en zijn in hoofdstuk 5 nader uitgewerkt.

De volgende paragrafen in dit hoofdstuk beschrijven per cluster de achtergrond, de ambities voor de komende twee jaar, de prioriteiten in 2015 en de belangrijkste randvoorwaarden voor het cluster.

4.2 Cluster Identificatie & Authenticatie

4.2.1 Achtergrond Identificatie & Authenticatie

Veilige toegang voor burgers en bedrijven tot de digitale dienstverlening van de overheid staat bovenaan de agenda's van alle uitvoeringsorganisaties, de decentrale overheden en rijksdepartementen.

- Burgers en bedrijven willen gemakkelijke en betrouwbare digitale dienstverlening waarbij zij ervan uitgaan dat de overheid zorgvuldig gebruik van persoons- en bedrijfsgegevens waarborgt en voorkomt dat er misbruikt van wordt gemaakt.
- Overheidsorganisaties willen weten met wie zij digitaal zaken doen, en de identiteit met een hoge mate van zekerheid digitaal kunnen vaststellen (elektronische Identificatie), en ook zekerheid hebben over wie er namens die persoon/bedrijf mag handelen (machtigen).

Voor de digitale identificatie en authenticatie van burgers heeft de overheid DigiD (plus DigiD Machtigen) in gebruik. Bedrijven identificeren zich bij de overheid in toenemende mate met eHerkenning. Ook gebruiken overheidsdienstverleners nog veel niet-generieke voorzieningen zoals naam-wachtwoordcombinaties.

Ontwikkelingen die spelen in dit domein:

- Er is behoefte aan een middel met een hoog betrouwbaarheidsniveau voor burgers. DigiD midden is voor een aantal diensten niet veilig genoeg;
- De dienstverlening aan met name burgers lijdt onder het zogenaamde "single point of failure"⁶ en de organisatorische en financiële gevolgen voor de dienstverlening bij uitval van DigiD kunnen heel groot zijn. Een multimiddelenstrategie is daarom een uitdrukkelijke vereiste voor de toekomst;
- Burgers en bedrijven doen niet alleen digitaal zaken met de overheid, maar ook in het private (commerciële) domein: ze bankieren digitaal, kopen online, maken gebruik van social media, waarbij ze zich ook digitaal identificeren. Aansluiting tussen het publieke en private domein is gewenst;
- Brede acceptatie van generieke voorzieningen door overheidsorganisaties, met name in het bedrijvendomein.

De uitdaging voor de Regieraad I&A ligt juist op het bepalen van de koers en het in samenhang sturen op deze ontwikkelingen en op het gebruik van de generieke voorzieningen. De ontwikkeling van het eID afsprakenstelsel met daarin het ontwikkelen van, naast private middelen, een publiek middel (nader in te vullen) is daarbij één van de belangrijkste uitdagingen de komende 2 jaar.

4.2.2 GDI-voorzieningen binnen het cluster Identificatie & Authenticatie

- eID-stelsel
- DigiD (inclusief DigiD Buitenland)
- DigiD Machtigen
- (Afsprakenstelsel) eHerkenning

⁶ Afhankelijkheid van één specifiek elektronisch identificatiemiddel (lees DigiD).

4.2.3 Actuele ambities Identificatie & Authenticatie

1. Afsprakenstelsel eID en publiek middel ⁷

De vormgeving van het eID-Stelsel met daarin een publiek middel en private middelen voor burgers⁸, is de belangrijkste ambitie voor de komende twee jaar. Dit bevordert veilige, betrouwbare en eenvoudige toegang tot de digitale overheidsdienstverlening voor burgers en bedrijven.

Uitleg

- Voorkomt "single point of failure" voor de overheidsdientaanbieders en voor de dienstverlening aan burgers doordat invulling wordt gegeven aan de multimiddelenstrategie;
- Voldoet aan de hogere eisen voor identificatie en authenticatie (informatieveiligheid) en draagt bij aan gemak voor burgers en bedrijven;
- Wordt vormgegeven via een publiek/privaat stelsel;
- Is noodzakelijk en dus randvoorwaardelijk voor verdere digitalisering van processen en dienstverlening.

De Regieraad I&A voert regie op de realisatie, inhoudelijke samenhang en financiering van het eID-stelsel en het publieke middel daarbinnen.

2. Samenhang op doorontwikkeling van DigiD (middellange termijn)

Inzet op vormgeving, realisatie en financiering van het eID stelsel is cruciaal (zie hierboven), maar in de tussentijd willen overheidsorganisaties dóór met digitale dienstverlening aan burgers en worden zij daarin beperkt door de beperkingen van DigiD. Op korte termijn moeten daarom maatregelen genomen worden als het doorontwikkelen van DigiD voor een hoger authenticatieniveau (publiek middel), het realiseren van een alternatief voor de sms-functie, app-functionaliteit etc.

De uitdaging voor de Regieraad I&A is dit met elkaar en met het eID stelsel in lijn te brengen en te houden.

3. Adequate machtigingsfunctionaliteit voor burgers en bedrijven

Op dit moment is de machtigingsfunctionaliteit binnen de GDI-voorzieningen nog onvoldoende. Dit gaat met name om het machtigen van bewindvoerders, curatoren, mentoren en overige gemachtigden zoals advocaten voor burgers. Bij bedrijven gaat het over zowel horizontale (via intermediairs etc.) als verticale vertegenwoordiging (binnen het bedrijf). Het toekomstige eID-stelsel beoogt daarin verandering te brengen. Echter ook hiervoor geldt dat tijdelijke oplossingen kunnen worden gezocht binnen de huidige voorzieningen op middellange termijn.

Dit betreft complexe materie. De regieraad voert regie over de doorontwikkeling en financiering van machtigingsfunctionaliteit binnen DigiD Machtigen en eHerkenning (in lijn met de ontwikkelingen eID).

4. Europese Verordening eID en Europese elektronisch identiteiten

In september 2014 is de verordening elektronische identiteiten en vertrouwensdiensten (910/2014) in werking getreden. Deze Europese wet zorgt ervoor dat burgers en bedrijven hun nationale elektronische identiteit (zoals DigiD voor burgers en eHerkenning voor bedrijven) ook kunnen gebruiken voor toegang tot digitale overheidsdiensten in andere EU-landen. De verordening regelt de voorwaarden waaronder nationale elektronische identiteiten in het buitenland erkend worden. De lidstaat moet aangemelde elektronische identiteiten met hetzelfde betrouwbaarheidsniveau uit andere lidstaten toegang bieden tot de online diensten die toegankelijk zijn voor burgers en bedrijven uit die lidstaten.

Om het betrouwbaarheidsniveau van grensoverschrijdend gebruik van elektronische identiteiten hoog te houden, zijn er nationale toezichthouders. Deze controleren de werking van vertrouwensdiensten, waarmee stukken veilig en digitaal kunnen worden verstuurd. In Nederland is Agentschap Telecom aangesteld als de nationale toezichthouder.

⁷ Ambities Nationaal Beraad 09-12-2014

⁸ het eHerkenningstelsel voorziet daar al in voor bedrijven

De verordening biedt een juridisch kader voor een Europese markt voor vertrouwensdiensten. Hierdoor krijgen de elektronische diensten dezelfde juridische status als op papier en kunnen deze diensten in andere lidstaten worden erkend en is gebruik in andere lidstaten mogelijk.

In Nederland wordt de komende jaren een stelsel elektronisch identiteiten (eID) ingevoerd. In dit stelsel worden de elektronische identiteiten voor burgers (DigiD) en bedrijven (eHerkenning) ondergebracht. Dit stelsel zal het grensoverschrijdend gebruik van elektronische identiteiten ondersteunen. Daardoor kunnen Nederlandse burgers en bedrijven op termijn met hun eigen elektronische identiteit terecht bij buitenlandse overheden en andersom.

De verordening maakt het mogelijk sneller en gemakkelijker op een veilige manier grensoverschrijdende zaken te doen voor zowel burgers als bedrijven.

4.2.4 Prioriteiten Regieraad Identificatie & Authenticatie 2015

1. Samenhang en voortgang creëren tussen de ontwikkelingen op het eID-stelsel, de lopende pilots daarbinnen, de ontwikkeling van een publiek middel en de huidige ontwikkelingen op DigiD, DigiD Machtigen en eHerkenning.
2. Bevorderen aansluiting en gebruik DigiD, DigiD Machtigen en eHerkenning inclusief benodigde doorontwikkeling.

4.2.5 (Rand)voorwaarden cluster Identificatie & Authenticatie

De belangrijkste (rand)voorwaarden voor het cluster I&A zijn: Wetgeving voor het te vormen eID-stelsel (hoofdstuk 5 onder thema wetgeving), financiering voor doorontwikkeling en volumegroei voor de huidige voorzieningen DigiD en DigiD machtigen en de financiering van het eID-stelsel en publiek middel (hoofdstuk 6 financiering en spelregels) en privacybescherming, fraudebestrijding en informatieveiligheid (hoofdstuk 5).

4.3 Cluster Dienstverlening

4.3.1 Achtergrond Dienstverlening

De overheid:

- Biedt vraaggerichte, vindbare, begrijpelijke, veilige en efficiënte dienstverlening die op een wordt ingevuld met voorzieningen die breed beschikbaar en betrouwbaar zijn;
- Sluit vraaggericht aan op de behoeftes van burgers, bedrijven en instellingen;
- Bevordert het terugdringen van administratieve lasten en regeldruk voor burgers en bedrijven.

Samenhangende en organisatieoverstijgende digitale overheidsdienstverlening draagt hier in grote mate aan bij. In het cluster Dienstverlening⁹ zijn voorzieningen opgenomen die bijdragen aan het verstrekken en uitwisselen van berichten en informatie tussen overheid, burgers en bedrijven ter ondersteuning en uitvoering van de overheidsdienstverlening.

De Regieraad Dienstverlening stuurt op de samenhang tussen deze voorzieningen, op een zodanige manier dat deze zowel bijdragen aan (beleids)doelstellingen van departementen, medeoverheden en uitvoeringsorganisaties als ook aan een goede vraaggerichte dienstverlening aan burgers en bedrijven. De regieraad stuurt tevens op brede aansluiting door overheidsdienstverleners op de generieke voorzieningen en op een gedegen financiële onderbouwing van activiteiten en plannen.

4.3.2 GDI- voorzieningen binnen het cluster Dienstverlening

- Websites
- Overheid.nl
- Digitaal Ondernemersplein
- Antwoord voor bedrijven
- Samenwerkende Catalogi

Gepersonaliseerde portals:

- MijnOverheid:
 - •Persoonlijke Gegevens
 - •Lopende Zaken
 - •Berichtenbox voor Burgers
- Berichtenbox voor Bedrijven
- Ondernemingsdossier

Gestandaardiseerd berichtenverkeer overheid-bedrijven:

- Standard Business Reporting
- eFactureren

4.3.3 Actuele ambities Dienstverlening

1. Verbreden gebruik berichtenboxen voor burgers en bedrijven

Aansluiting op én het gebruik van de berichtenboxen voor burgers en bedrijven, leveren resultaten op in termen van (soms al ingeboekte) besparingen voor de overheid. Ook levert dit gebruikersgemak, lastenverlichting en veilige toegang tot overheidscorrespondentie op voor burgers en bedrijven. Het is nodig dat het aantal aansluitingen op en het gebruik van de

⁹ Dienstverlening is het leveren van een dienst of pakket van diensten aan een andere partij. Dienstverlening wordt door de Van Dale gedefinieerd als: "hulp die een persoon, instantie of onderneming biedt aan het publiek". Onder een dienst verstaat men in de economie niet-fysieke goederen. Dit onderscheid tussen goederen en diensten wordt wel gemaakt in het dagelijks spraakgebruik of in statistieken, maar niet in de economische wetenschap. Zowel goederen als diensten worden vaak aangeduid als producten.

berichtenboxen sterk wordt vergroot, zowel aan de kant van overheidsorganisaties als aan de kant van burgers en bedrijven. De afspraken die de afgelopen jaren hierover al zijn gemaakt, moeten nu worden omgezet in daadkracht.

In de Regieraad Dienstverlening worden de afspraken over het verbreden van het gebruik vastgelegd en spreken partijen elkaar aan op elkaars verantwoordelijkheden en commitment.

2. Integratie/harmonisatie berichtenboxen (één gezamenlijke berichtenbox)

Er zijn nu twee berichtenboxen ontwikkeld en in gebruik. De twee berichtenboxen verschillen van elkaar qua concept, wettelijke inbedding en sturing. Dit leidt tot diffuse overheidsdienstverlening, zowel voor overheidsdienstaanbieders die moeten aansluiten op twee berichtenboxen als voor ondernemers. Bijvoorbeeld zzp'ers (ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid) ontvangen nu afhankelijk van de afzender berichten van de overheid in twee verschillende berichtenboxen. In het kader van samenhangende dienstverlening aan burgers en bedrijven loopt een onderzoek naar de mogelijkheden voor één gezamenlijke berichtenbox voor burgers en bedrijven. De uitkomsten van dit onderzoek worden ter besluitvorming geagendeerd in de Regieraad Dienstverlening.

3. Overheidsbrede Portaalfunctie voor burgers en bedrijven en toeleiding

Binnen de overheid zijn meerdere portalen voor verstrekking van informatie. Twee portalen ontwikkelen zich tot de brede informatieportalen voor burgers of bedrijven: overheid.nl voor burgers en het digitaal ondernemersplein voor bedrijven. Het gaat dan over niet-gepersonaliseerde informatie van de hele overheid, inclusief toeleiding naar diensten en transacties en overheidsorganisaties. Voor die toeleiding zijn verschillende keuzes te maken, steeds vaker gebeurt dat met Google(-achtige) technologie.

Relevante vragen op dit thema zijn:

- Hoe verhouden de portals voor burgers en bedrijven zich tot elkaar? Wat is wenselijk?
- Kunnen burgers en bedrijven makkelijk informatie vinden, die over overheidsorganisaties heen gecombineerd is (levenssituaties, thema's)?
- Is "no wrong door" een uitgangspunt en blijft toegang via organisatiespecifieke portalen mogelijk?
- Hoe moet aansluiting gevonden worden op de opkomst van mobile devices en daarmee samenhangend de komst van "responsive design" en/of apps.

De Regieraad Dienstverlening stuurt op visieontwikkeling over de toekomst van overheidsportalen én de inrichting daarvan, rekening houdend met de huidige zoekfuncties, opkomst van mobile devices en aansluiting op de vraag en het zoekgedrag van burgers en bedrijven. Deze visieontwikkeling komt tot stand met gezamenlijke inbreng van zowel beleidsdepartementen als uitvoerders.

4. Verkenning functie Lopende zaken van MijnOverheid in relatie tot dienstverlening

Er is géén gezamenlijke ambitie over de vorm van het verstrekken van statusinformatie en/of procesinformatie en ook over de urgentie daarvan wordt verschillend gedacht binnen de overheid¹⁰.

De functie Lopende zaken binnen MijnOverheid staat daarmee ter discussie¹¹.

Een nadere detaillering in ambities is nodig, namelijk:

- Gaat het over het verstrekken van procesbeschrijvingen op hoofdlijnen aan de hand van registratiemomenten (aanvraag is ontvangen, aanvraag is in behandeling, document is verzonden) of
- Gaat het over individuele informatie per persoon of bedrijf op basis van informatie uit een klantsysteem?

¹⁰ Input vanuit de workshops voor de ambities Nationaal Beraad

¹¹ De functionaliteit "Lopende zaken" van MijnOverheid wordt door ca. 60 gemeenten gebruikt en kan door organisaties, die geen eigen MijnDomein hebben, worden ingezet.

Gezien de diversiteit van de processen van overheidsorganisaties en de context waarbinnen processen plaatsvinden, zullen organisaties zoveel mogelijk zelf hun vorm van proces/statusinformatie bepalen en ontsluiten.

- Identieke processen generiek maken en standaardiseren kan helpen om procesinformatie gemakkelijker aan te bieden (voornamelijk gemeenten).

Dit thema zal in de regieraad worden geagendeerd zodat er een gezamenlijke beeld kan worden bepaald en er afspraken kunnen worden gemaakt over de te zetten vervolgstappen.

5. Regie op gegevens door burgers en bedrijven.

Burgers en bedrijven de mogelijkheid bieden om zelf over hun eigen gegevens te kunnen beschikken en uit te wisselen met de overheid en private partijen. Er is –in het kader van SGO9 een strategische verkenning onderweg. Deze verkenning geeft inzicht in de bestaande vraagstukken hierover, onderzoekt de juridische mogelijkheden (ook gezien de verschillen tussen burgers en bedrijven), vormt het kader voor een aantal pilots en geeft scenario's weer.

De strategische verkenning en vervolgactiviteiten worden binnen de sturing van de Regieraad Dienstverlening geagendeerd. Er ligt een relatie met de Regieraad Gegevens omdat het hier gaat om uitwisseling van gegevens tussen burgers/bedrijven en de overheid. , op een manier die bij het Ondernemingsdossier al wordt toegepast. Voor de Regieraad Dienstverlening is interessant: 'hoe gaan we om met afsprakenstelsels en initiatieven op dit terrein' en 'wat is de relatie met andere voorzieningen uit dit cluster zoals ondernemersplein'.

6. Borgen visie op dienstverlening (wat is dienstverlening, gemeenschappelijke kaders)

Vanuit verschillende gremia en programma's zijn al eerder visiedocumenten opgesteld zoals de overheidsbrede visie op dienstverlening, de visie op overheidsdienstverlening 2020¹², de visie "dienstverlening samen doen" van de BRG¹³. Beleidsdoelstellingen zijn opgenomen in bestuurlijke brieven aan de Tweede Kamer¹⁴.

Belangrijke thema's die terugkomen in de verschillende visies zijn:

- Burgers en bedrijven beter betrekken bij beleids- en ontwerpcriteria voor digitale overheidsdienstverlening;
- Initiatieven voor gemeenschappelijk gebruik worden bij gemeenten en uitvoeringsorganisaties in pilotvorm vanuit burgerperspectief ontwikkeld. Succesvolle initiatieven worden gestandaardiseerd en vervolgens breed ingezet;
- Vraaggericht ontwerpen van digitale dienstverlening met aandacht voor behoeften (wensen/eisen) burgers en bedrijven. Deze kunnen worden opgepakt met de klankbordgroep(en) voor burgers en bedrijven.

De Regieraad Dienstverlening stuurt op het beter betrekken van burgers en bedrijven bij de dienstverlening van de overheid, onder andere door de inbreng uit de klankbordgroepen burgers en bedrijven te bespreken en van vervolgacties te voorzien.

4.3.4 Prioriteiten Regieraad Dienstverlening 2015

1. Verbreden gebruik berichtenboxen voor burgers en bedrijven
2. Integratie/harmonisatie berichtenboxen (één gezamenlijke berichtenbox)
3. Regie op gegevens door burgers en bedrijven.
4. Overheidsbrede portaalfunctie

¹² Overheidsbrede Dienstverlening 2020 "Van organisaties..... naar organiseren", februari 2014, Initiatief Vereniging Directeuren Publieksdiensten (VDP) samen met Gemeenten, Uitvoeringsinstellingen, koepelorganisaties en ministeries.

¹³ "Dienstverlening: "samen doen, een overheidsbrede visie op dienstverlening, mei 2010, de Bestuurlijke Regiegroep dienstverlening en eOverheid.

¹⁴ Visiebrief Digitale overheid, 23 mei 2013, MinBZK; Digitale agenda; Beleidsnota, 17 mei 2011, MinEZ

4.3.5 (Rand)voorwaarden cluster Dienstverlening

De belangrijkste voorwaarden voor het cluster dienstverlening zijn voldoende financiering voor doorontwikkeling en groei (hoofdstuk 6), wetgeving (hoofdstuk 5, Wet eOverheid), fraudebestrijding en informatieveiligheid.

Europese ontwikkelingen

Het Electronic Simple European Networked Services (e-SENS) project is gestart op 1 april 2013 met als doel om publieke digitale dienstverlening te verbeteren. Het project biedt generieke en herbruikbare oplossingen die elektronische interacties met overheidsorganen binnen de EU bevorderen. Het zorgt voor versteviging, verbetering en uitbreiding van bestaande ontwikkelingen en steunt daarbij op Europese normen. Burgers, bedrijven en overheden kunnen dan eenvoudig, snel en veilig hun grensoverschrijdende zaken digitaal regelen.

e-SENS bouwt verder op proefprojecten, omdat gebleken is dat zij allen dezelfde bouwstenen nodig hebben. Deze oplossingen zijn uitwisselbaar: ze kunnen worden hergebruikt voor andere grensoverschrijdende processen. e-SENS brengt de bouwstenen samen en ontwikkelt ze verder, zodat burgers en bedrijven in de hele EU deze bouwstenen kunnen gaan gebruiken.

De bouwstenen worden uiteindelijk onderdeel van de Europese digitale infrastructuur. Het gaat om de volgende bouwstenen: e-Documenten, e-Bezorging, e-Identiteit, e-Handtekening en Semantiek.

Er nemen twintig landen deel aan het project, dat een looptijd heeft van drie jaar.

4.4 Cluster Gegevens

4.4.1 Achtergrond Gegevens

Het cluster Gegevens richt zich op de uitwisseling van gegevens binnen de overheid. Het accent ligt op doorontwikkeling naar een Stelsel van Overheidsgegevens en de rol die de verschillende Basisregistraties en Stelselvoorzieningen van de GDI daarin spelen.

De Programmaraad Stelsel van Basisregistraties (PSB) heeft de afgelopen jaren een duidelijke koers neergezet en belangrijke stappen zijn gezet om te komen tot een Stelsel van Basisregistraties.

De Regieraad Gegevens neemt de taken van de Programmaraad Stelsel van Basisregistraties over en verbreedt tegelijkertijd de scope naar het realiseren van een overheidsbreed Stelsel van Overheidsgegevens in aansluiting op "de Visie op het Stelsel van Overheidsgegevens uit 2014", van de PSB.

De Regieraad gegevens koerst op de invulling van afspraken voor een gezamenlijke agenda: de activiteiten en de bijbehorende prioritering.

Belangrijke uitgangspunten voor de Regieraad Gegevens zijn:

- Alle overheidsorganisaties gaan voor hun dienstverlening gebruik maken van de authentieke gegevens uit de voor hen relevante basisregistraties;
- De regieraad ziet toe op de doorontwikkeling van het Stelsel van Basisregistraties, inclusief de oplevering van de laatste drie basisregistraties (BLAU, BRO en BGT), waarbij de sectorale departementen SZW en I&M eindverantwoordelijk zijn;
- De Visie op het Stelsel van Overheidsgegevens (o.a. rotondemodel) biedt de gezamenlijke stip op de horizon t.b.v. de doorontwikkeling van het Stelsel van Basisregistraties naar een Stelsel van Overheidsgegevens;
- De regieraad voert regie op de verbinding tussen basisregistraties en de gemeenschappelijke overheidsbrede aspecten en benodigde afstemming!;
- De regieraad is niet verantwoordelijk voor de oplevering en realisatie van afzonderlijke basisregistraties.

4.4.2 GDI-voorzieningen binnen het cluster Gegevens

- Stelselvoorzieningen basisregistraties
 - Digikoppeling
 - Digilevering
 - Digimelding
 - Stelselcatalogus
- Basisregistraties (BRP, NHR, BAG, BRT, BRK, BRV, BLAU, BRI, WOZ, BGT BRO)
- Beheervoorziening BSN

4.4.3 Actuele ambities Gegevens ¹⁵

De drie¹⁶ belangrijke thema's voor het Clusterplan Stelsel van Overheidsgegevens zijn

1. Versterken informatiepositie van de burgers en bedrijven;
2. Gebruik van authentieke gegevens;
3. Kwaliteit gegevens¹⁷.

¹⁵ Jaarplan PSB 2015

¹⁶ Genoemde drie thema's geven tevens invulling aan de geformuleerde ambitie van het Nationaal Beraad¹⁶ (d.d. 9/12/2014)

Deze thema's geven invulling aan de geformuleerde ambitie van het Nationaal Beraad¹⁸, kwaliteitsverbetering en gebruik van gegevens uit het stelsel van basisregistraties. En met betrekking tot regie op gegevens voor burgers en bedrijven transparante informatie. Tevens wordt zoveel als mogelijk invulling gegeven aan de aanbevelingen zoals geformuleerd in de eindrapportage SGO3 (Versnelde effectieve inzet van basisregistraties) als ook de rapportage van de Algemene Rekenkamer omtrent basisregistraties.

Onderstaande ambities komen voort uit het Jaarplan PSB 2015.

1. De positie van burgers versterken

Burgers kunnen op een eenvoudige, toegankelijke en begrijpelijke manier nagaan welke gegevens uitvoeringsinstellingen en andere overheden gebruiken bij het nemen van besluiten en op welke manier basisgegevens daarbij worden gehanteerd.

Het gaat dan om het regelen van:

- Inzage (digitaal);
- Digitaal kunnen corrigeren van gegevens;
- Regie op het delen van gegevens met derden;
- Regelen van een meldpunt voor burgers bij problemen.

2. Gebruik

Stimuleren van het gebruik en het centraal stellen van de basisregistraties en de stelselvoorzieningen is en blijft een belangrijk thema. De afgelopen jaren zijn daarvoor instrumenten ontwikkeld, gericht op het overdragen van kennis over gebruik van authentieke gegevens en ondersteuning bij de implementatie in de processen.

Specifieke aandacht heeft de communicatie naar en met nieuwe aan te sluiten partijen, zowel de kleinere partijen (al dan niet georganiseerd in samenwerkingsverbanden) en naar knooppunten en intermediairs.

De Regieraad Gegevens heeft behoefte om de scope te verbreden (van basisgegevens naar gegevens) en nieuwe vraagstukken aan te pakken. Er wordt aan de volgende activiteiten gedacht:

- Communicatie en kennis als smeermiddel voor het gebruik;
 - Algemene communicatie en invulling kennisfunctie;
 - Ondersteunen van (potentiële) afnemers met kennis;
 - Ontwikkelen van de architectuur;
 - Het organiseren en stimuleren van onderlinge contacten;
- In gesprek gaan met nieuwe potentiële (kleinere) afnemers en knooppunten/intermediairs;
- Vergroten van het gebruik van de bestaande stelselvoorzieningen;
- Nieuwe verbindingen tussen afnemers en registraties;
- Het uitvoeren van een klein aantal concrete ketenprojecten.

3. Kwaliteit

Het verhogen van de kwaliteit van de gegevens uit de basisregistraties is van groot belang voor een steeds efficiëntere en effectiever (compacte) overheid.

- Transparantie over de borging van kwaliteit;
- Vergroten aantal verbindingen tussen basisregistraties;
- Het aansluiten van overige registraties;
- Organische harmonisatie van begrippen in de uitvoering;
- Concrete kwaliteitsprojecten uitvoeren;
- Aandacht voor het proces van het terugmelden;
- Invloed voor afnemers;
- Monitor.

¹⁷ Genoemde drie thema's geven tevens invulling aan de geformuleerde ambitie van het Nationaal Beraad¹⁷ (d.d. 9/12/2014)

¹⁸ d.d. 9/12/2014: <http://www.digicommissaris.nl/nieuws-item/stukken-van-het-nationaal-beraad-openbaar>

Overige relevante thema's

De genoemde thema's hebben sterke raakvlakken met het cluster Gegevens en raken ook andere clusters. Deze beleidsinitiatieven kunnen echter worden geagendeerd in de Regieraad Gegevens door de verantwoordelijke beleidsdepartementen:

Open Data

Uitgangspunt voor openbare overheidsdata is dat deze herbruikbaar beschikbaar is. De ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken en het ministerie van Infrastructuur en Milieu hebben inmiddels het politieke statement: "openbaar tenzij" bekrachtigd. De verwachting is dat dit een leidend principe wordt voor overheidsorganisaties.

Big Data

Big Data is de enorme toename van mogelijkheden om data te genereren, delen, combineren en analyseren, dit leidt wellicht tot nieuwe inzichten en een nieuwe manier van redeneren. Kan grote kansen bieden voor zowel de beleidsontwikkeling als de uitvoering (dienstverlening) van de overheid, echter vraagt ook om aandacht met name op het gebied van privacy. Deze ontwikkeling heeft impact op het geheel van overheidsgegevens inclusief het stelsel van basisregistraties.

Informatieveiligheid

Het op orde hebben van de informatieveiligheid is een voorwaarde voor de continuïteit van de overheidsdienstverlening. De overheid moet ervoor waken dat er geen weeffouten in de digitale infrastructuur ontstaan waarvan misbruik gemaakt kan worden en dient bij gegevensuitwisseling duidelijke afspraken te maken over ieders verantwoordelijkheid m.b.t. de veiligheid in de keten.

Privacy

Het thema privacy raakt het vraagstuk van regie op gegevens en gebruik van persoonlijke gegevens. In het rapport 'Basisregistraties, vanuit het perspectief van de burger, is de aanbeveling van de Rekenkamer om privacybescherming zo eenduidig mogelijk in te richten (voor het gehele stelsel) en te zorgen voor toezicht op de handhaving.

Duurzame toegankelijkheid

Het doel is de duurzame digitale toegankelijkheid van de gegevens te kunnen garanderen en tegelijkertijd compliant te zijn aan de archiefwetgeving.

De genoemde inhoudelijke aandachtspunten (actuele thema's) en de aanverwante thema's moeten binnen de Regieraad Gegevens nader worden bepaald. Deze kunnen leiden tot agendering van strategische vragen die via de beleidsverantwoordelijke partijen worden ingebracht in de Regieraad Gegevens.

4.4.4 Prioriteiten Regieraad Gegevens 2015

1. Het versterken van de positie van de burger zodat de door de Rekenkamer gesignaleerde problemen van burgers bij gegevensuitwisseling (over de grenzen van organisaties en ketens heen), gericht opgelost worden.
2. Centraal stellen van het gebruik van de basisregistraties en de stelselvoorzieningen Met een scherpe blik op . Het opheffen van belemmeringen die het gebruik niet bevorderen en bijgedragen aan het bereiken van maatschappelijke baten.
3. Gemeenschappelijke informatievoorziening en kennisfunctie met betrekking tot het stelsel van basisregistraties borgen, moet qua kosten onderbouwd!
4. Een structurele aanpak voor de verbetering van de kwaliteit van het stelsel van overheidsgegevens¹⁹.
5. Concretiseren van de "Visie op het stelsel van overheidsgegevens" met inclusief de uitwerking van het zogenaamde rotondemodel.

¹⁹ Binnen deze structurele aanpak krijgen de doorontwikkelactiviteiten, die vanuit het Ministerie van BZK onder de stuurgroep Digimelding tot de zomer van 2015 georganiseerd zijn ook een plek.

4.4.5 (Rand)voorwaarden cluster Gegevens

De belangrijkste voorwaarden voor het cluster gegevens zijn voldoende financiering voor doorontwikkeling en groei (hoofdstuk 6), wetgeving (hoofdstuk 5, Wet eOverheid), fraudebestrijding en informatieveiligheid. Daarnaast stelt Europese regelgeving kaders/randvoorwaarden zoals de Europese algemene verordening gegevensbescherming in algemene zin. Daarnaast is er diverse Europese regelgeving met betrekking tot de verschillende onderdelen. Zoals INSPIRE regelgeving voor het Geo-domein.

4.5 Cluster Interconnectiviteit

4.5.1 Achtergrond Interconnectiviteit

De voorzieningen die onder de Regieraad Interconnectiviteit vallen vormen de infrastructuur- basis voor de digitale overheid. Zonder fysieke netwerken, standaarden, architectuur en gegevensuitwisseling kan er geen eOverheid zijn. De producten en standaarden in dit cluster zijn dus VITAAL²⁰ voor de BV Nederland. Dit houdt in verantwoordelijkheid voor een adequate infrastructuur op het gebied van borging van continuïteit, informatieveiligheid, privacybescherming en via borging door voldoende wettelijke kaders en beleidsplannen.

De GDI-voorzieningen binnen het cluster Interconnectiviteit vormen daarmee de noodzakelijke basisinfrastructuur voor vrijwel alle andere onderdelen van de GDI.

De Regieraad Interconnectiviteit heeft een aantal specifieke doelstellingen geformuleerd²¹ en richt zich op de afspraken over een gezamenlijke agenda, thema's en bijbehorende prioritering.

De Regieraad Interconnectiviteit vult de infrastructurele randvoorwaarden in. Zonder beveiligde netwerken, koppelvlakken en standaarden is er geen veilige en betrouwbare toegang tot dienstverlening. In deze Regieraad komen de onderwerpen met betrekking tot de connectiviteit (infra), informatieveiligheid en continuïteit van dienstverlening primair aan de orde komen. De Regieraad ontwikkelt concrete (beleids) plannen voor integrale continuïteit en veiligheid van de eOverheid en jaagt indien nodig de totstandkoming van wetgeving aan. Ketensamenwerking, ook in een publiek-private context, is essentieel om deze doelstelling te bereiken.

4.5.2 GDI-voorzieningen binnen het cluster Interconnectiviteit

- Standaarden ('pas toe of leg uit'-lijst);
- PKIoverheid (certificaten)²²;
- Digipoort (overheidstransactiepoort (OTP) & ProcesInfrastructuur (PI));
- Diginetwerk;
- Nederlandse Overheids Referentie Architectuur (NORA).

4.5.3 Actuele ambities Interconnectiviteit

1. Verhoging gebruik voorzieningen

In kaart brengen van de belemmeringen die grootschalig gebruik van de voorzieningen binnen interconnectiviteit tegenhouden en formuleren van oplossingsrichtingen. Gedacht wordt aan harmoniseren van beleid, instellen van wettelijke verplichtingen tot gebruik en het ontsluiten van nieuwe sectoren.

²⁰ In 2015 vinden gesprekken plaats om de GDI als vitale sector te kenmerken gezien de mogelijke ontwrichting van de samenleving bij het uitvallen van de GDI.

²¹ Deze zijn mede afkomstig uit de workshops die in het kader van de voorbereiding van het eerste Nationale Beraad van 9 december 2014 gehouden zijn en de doelstellingen uit opdrachtbriefen.

²² Wordt belegd bij de Regieraad I&A.

- Dit betekent concreet voor de voorziening Digipoort; het vergroten van het gebruik door uitvragende organisaties, het verhogen van berichtvolumes en het initiëren van nieuwe berichtstromen.
- Onderzoek naar mogelijkheden voor het verhogen van de berichtstroom van overheid naar bedrijven en het inzetten van Digipoort in nieuwe sectoren (Topsectoren beleid), evenals het oplossen van juridische belemmeringen indien van toepassing.
- Identificatie van benodigde doorontwikkeling in 2015 en agendering in de Regieraad voor het jaarplan interconnectiviteit 2016.

2. Getoetste standaarden en voorzieningen en overheidsbrede inzet

- Aandacht voor verbetering van het standaardisatieproces binnen de sturing van de GDI met gezamenlijke aandacht voor de nog te bepalen standaardisatie.
- Succesvolle initiatieven, beproefd en bewezen in de uitvoering (pilots), breder inzetten in de overheidsbrede uitvoering door standaardisatievoorstellen.
- Bindende adoptie afspraken met betrekking tot overheidsbrede standaarden worden in de Regieraad gemaakt.

De Regieraad Interconnectiviteit vervult met betrekking tot standaarden en architectuurraamwerken zoals NORA een essentiële rol. Op de agenda van de regieraad staat "Standaardisatie & Architectuur" als vast onderdeel. Het onderwerp wordt steeds onder de aandacht gebracht en er wordt consequent op gestuurd. De bovenstaande thema's en doelstellingen moeten in concrete activiteiten worden uitgewerkt met ene bijbehorende aanpak en prioritering met bijbehorend tijdspad. Dit resulteert in een uitgewerkt clusterplan dat wordt gebruikt voor de integrale sturing.

4.5.4 Prioriteiten Regieraad Interconnectiviteit 2015

1. Vaststellen rol en scope Regieraad (eigenaarschap, opdrachtgeverschap, rol afnemers, rol beheerders en eindgebruikers) in relatie tot de beleidsdoelstellingen) inclusief relatie met andere gremia/overleggen;
2. Verhoging gebruik voorzieningen in het bijzonder Digipoort inclusief besluitvorming omtrent (door) ontwikkeling. Inclusief het realiseren van de benodigde financiële dekking voor deze voorziening;
3. Meer en beter gebruik standaarden inclusief verbeteren proces rondom standaardisatie, pilots en adoptie afspraken.
4. Informatieveiligheid als thema met betrekking tot GDI versterken en uitwerken.
5. Via gesprekken met diverse belanghebbenden zijn een aantal inhoudelijke thema's vastgesteld welke van invloed zijn op de voorzieningen en standaarden vallend binnen Interconnectiviteit. Deze thema's zijn hieronder beschreven.

Vitale infrastructuur en continuïteit

De voorzieningen van de Regieraad Interconnectiviteit vormen zonder uitzondering de ruggengraat van de eOverheid dienstverlening. Zonder Digipoort is er geen gegevensuitwisseling tussen bedrijfsleven en overheid, zonder Diginetwerk geen (beveiligde) verbindingen en zonder PKIoverheid is er geen vertrouwen. De Regieraad Interconnectiviteit geeft antwoord op de vraag hoe de vitale infrastructuur continuïteit geboden kan worden. Inclusief bestuurlijke afspraken, wet- en regelgeving die daarvoor noodzakelijk is. Als ook aansluiting bij internationale afspraken, wet- en regelgeving (EU, NAVO e.a.) die van invloed zijn op het domein van deze Regieraad.

Patriot act

De Patriot act verplicht Amerikaanse bedrijven om mee te werken aan het doorgeven van gegevens aan de Amerikaanse overheid. Dit betreft ook gegevens van Nederlandse bedrijven en overheid die op servers staan van bedrijven in Amerikaanse handen. De Regieraad

Interconnectiviteit beziet wat de gevolgen zijn van de Patriot act (of soortgelijke wetgeving van andere landen) en formuleert daaromtrent zo nodig gezamenlijk maatregelen/voorstellen.

Informatieveiligheid / beveiligde koppelvlakken

Informatieveiligheid is een aspect dat in alle clusters van belang is. In algemene zin komt het echter hier aan de orde. Daarnaast wordt in dit cluster invulling gegeven aan beveiligde koppelvlakken zoals op de Digipoort en het Diginetwerk. Deze koppelvlakken zorgen voor een beveiligde verbinding tussen het bedrijfsleven en de overheid. De Regieraad Interconnectiviteit heeft aandacht voor juiste toepassing van de beveiligde koppelvlakken opdat de informatieveiligheid ook op netwerk- en voorzieningsniveau bij bedrijfsleven en overheid is geborgd.

Standaardisatie

Een aantal standaarden ('pas toe of leg uit'-lijst) en voorzieningen is voor de overheid verplicht. Het toezicht op juistheid van standaarden en de adoptie/implementatie van standaarden of (verplicht) gebruik van voorzieningen is nog niet goed geregeld. De Regieraad Interconnectiviteit stimuleert beleidsontwikkeling voor toezicht en op juiste implementatie van standaarden en (verplicht) gebruik van voorzieningen. In een later stadium ziet de Regieraad ook toe op de daadwerkelijke uitvoering van het ontwikkelde beleid.

Europese koppelingen / gegevensuitwisseling

Gegevensuitwisseling met Europese lidstaten en bedrijven is een belangrijk aandachtspunt voor een integrale benadering van de overheid als geheel. De Regieraad Interconnectiviteit ziet toe op beleidsontwikkeling op dit vlak, waarbij ook het sTESTA netwerk en relevantie Europese initiatieven worden betrokken.

4.5.5 (Rand)voorwaarden cluster Interconnectiviteit

De belangrijkste voorwaarden voor het cluster Interconnectiviteit zijn: dekkende financiering voor doorontwikkeling en groei (hoofdstuk 6), wetgeving (hoofdstuk 5, Wet eOverheid), fraudebestrijding en informatieveiligheid. Daarnaast stelt diverse Europese regelgeving maar ook andere internationale wet/regelgeving (NAVO e.a.) randvoorwaarden.

5. Integrale thema's

Overkoepelende thema's hebben raakvlakken met de GDI voorzieningen. De Digicommissaris voert regie op deze overkoepelende thema's. Hij neemt geen activiteiten of verantwoordelijkheden, die al belegd zijn bij verschillende partijen of programma's, over. Hieronder zijn deze overkoepelende thema's, die soms ook randvoorwaardelijk zijn voor het proces van realisatie en toename van gebruik van de generieke voorzieningen, opgenomen. Per thema staat beschreven wat er onder een thema wordt verstaan en wat de relatie is ten opzichte van de GDI en het Digiprogramma.

5.1 Toegang tot de Digitale Overheid voor burgers

De missie van de Digitale Overheid houdt in dat burgers (en bedrijven) snel en gemakkelijk al hun zaken digitaal kunnen regelen met de overheid. Zij hebben daarmee een sleutelpositie in de activiteiten vanuit het Digiprogramma: alle activiteiten moeten uiteindelijk bijdragen aan de dienstverlening van de overheid aan burgers (en bedrijven).

Doordat steeds meer overheidsdiensten digitaal beschikbaar zijn, doen steeds meer burgers een beroep op digitale overheidsdienstverlening. Gelijktijdig geven burgers - als ze de keuze hebben - nog steeds de voorkeur aan klassieke kanalen als telefoon en balie.

Deze voorkeur heeft grofweg drie oorzaken:

1. Er is sprake van gewoontegedrag, burgers doen zaken met de overheid zoals ze altijd gewend zijn.
2. Vervolgens hebben burgers het gevoel weinig controle en grip te hebben op de gang van zaken bij digitale dienstverlening. "Is het wel veilig en wat gebeurt er met mijn persoonlijke gegevens?"
3. Tenslotte ontbreekt het een grote groep burgers aan voldoende vaardigheden om digitaal overheidsdiensten af te kunnen nemen.

Deels betreft dit een groep die ook nu al onvoldoende bureaucratische vaardigheden heeft. Zij hebben moeite om hun weg in de overheidsdienstverlening te vinden, ongeacht of die digitaal of via de klassieke kanalen wordt aangeboden.

Een grote en groeiende groep burgers weet zich echter wel uitstekend te redden via het digitale kanaal. Deze burger verlangt digitale beschikbaarheid van overheidsdiensten, zeven dagen per week en 24 uur per dag. En dan nog het liefst via apps en geschikt voor mobiele apparaten. Het zogenoemde 'responsive design' (aanpassing aan het apparaat dat de burger gebruikt) wordt dan ook steeds belangrijker.

De digitale overheidsdienstverlening moet voor een zo groot mogelijke groep burgers binnen bereik komen. Het gaat om een toegankelijke digitale overheid in de zin van het aanbieden van eenvoudige en vraaggerichte overheidsdienstverlening.

Een overzichtelijk aanbod van diensten, begrijpelijke regelgeving en aandacht voor gemak is dan randvoorwaardelijk.

Toegankelijke overheidsdienstverlening vraagt ook om veel inzicht in de behoeften van verschillende doelgroepen en onderzoek naar bijvoorbeeld gedragsbeïnvloeding. Deze uitgangspunten hebben ook een positief effect op bureaucratische vaardigheden en meer specifiek de digivaardigheid van burgers.

Toegankelijkheid van de digitale overheid gaat dus om een breed scala van aandachtspunten met een breed perspectief op verantwoordelijkheden van alle overheidspartijen en verschillende "sporen" met betrekking tot een aanpak op dit thema.

Voor de Digicommissaris als overheidsbrede regisseur, is een toegankelijke digitale overheid een zeer belangrijke doelstelling. Vanuit zijn regiefunctie en samen met het Nationaal Beraad, spoort hij alle partijen aan om bij het digitaliseren van de dienstverlening niet aanbodsgericht, maar vanuit het perspectief van de burger (en bedrijf) als eindgebruiker te redeneren.

Klankbordgroepen voor burgers en bedrijven (zie hoofdstuk 3 en bijlage 1) leveren daar een zinvolle bijdrage aan.

5.1.1 Digivaardigheid

De overheid moet toegankelijk zijn. Dit geldt ook voor mensen die minder digivaardig zijn. De overheidsdienstverlening moet, voor verschillende doelgroepen, intuïtief en bruikbaar zijn. Om dit te realiseren is o.a. inzicht in de verschillende doelgroepen noodzakelijk. Hulp aan niet-digivaardigen beperkt zich immers niet alleen op het verlenen van fysieke hulp. Het uitgangspunt is om digitale vaardigheden aan te leren, waardoor deze groep zelfstandig gebruik kan maken van digitale overheidsdienstverlening..

Aangezien digivaardigheid verschillende vormen kent, verschilt de aanpak van dit fenomeen per organisatie:

- In principe zijn alle departementen verantwoordelijk voor het vereenvoudigen van processen (door vereenvoudiging van wetgeving), waardoor burgers beter in staat zijn om zaken zelfstandig met de overheid te regelen.
- Het ministerie van BZK is verantwoordelijk voor het burgerperspectief en de coördinatie op het punt van landelijke hulplijnen voor niet-digivaardige burgers.
- Uitvoeringsorganisaties (al dan niet ZBO's) en de decentrale overheden staan aan de lat voor het bieden van gemakkelijke, vraaggerichte digitale dienstverlening met aandacht voor usability-aspecten (in afstemming met burgers) en accessibility (bijvoorbeeld door toepassing van de webrichtlijnen).

De afgelopen jaren zijn veel verschillende initiatieven ontstaan die digivaardigheid stimuleren. Deze initiatieven vinden zowel plaats op landelijk niveau als via gezamenlijke lokale initiatieven door Gemeenten samen met uitvoeringsorganisaties en door de organisaties zelf voor hun eigen dienstverlening.

Recent is bijvoorbeeld het Digitaal Hulplein ontstaan een gezamenlijk landelijk initiatief van departementen,organisaties, stichtingen en uitvoeringsorganisaties. Via deze hulpvoorziening worden computercursussen landelijk aangeboden. Deze trainingen worden op centrale locaties, zoals bibliotheken, georganiseerd. Het concept van het Digitaal Hulplein wordt de komende jaren doorontwikkeld en aangevuld.

Al deze initiatieven dragen bij aan veilige, betrouwbare en gemakkelijke overheidsdienstverlening.

5.2 Toegang en voordelen Digitale Overheid voor bedrijven

Digitaal zakendoen met de overheid heeft voordelen voor bedrijven. Het digitale loket is altijd open, waardoor ondernemers tijd- en plaatsonafhankelijk een vergunningsaanvraag, subsidieaanvraag of aangifte kunnen doen.

Veel overheidsorganisaties hebben de traditionele, papieren dienstverlening vervangen door digitale dienstverlening. In sommige gevallen is het papieren kanaal zelfs afgeschaft, waardoor het gebruik van het digitale kanaal verplicht is. Een voorbeeld hiervan is de aangifte van omzetbelasting bij de Belastingdienst.

Robuustheid en voortdurende beschikbaarheid van digitale dienstverlening is voor bedrijven mogelijk nog belangrijker dan voor burgers. Uitval van voorzieningen kan voor grote economische schade zorgen, zowel aan bedrijfs- als overheidszijde. Goed werkende digitale dienstverlening bespaart ondernemers en overheden tijd en geld.

In de ontwikkeling van digitale dienstverlening voor bedrijven is het belangrijk om rekening te houden met de diversiteit binnen het 'bedrijven' domein. Het domein omvat multinationals maar ook zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers). De verschillende voorzieningen uit de GDI zijn

afhankelijk van de doelgroep relevant. Zzp'ers worden door de overheid bijvoorbeeld gezien als zowel burgers (in de zin van 'betalen inkomstenbelasting') als bedrijven ('staan ingeschreven in het Handelsregister').

Door het vele gebruik van intermediairs en de vaak hoge automatiseringsgraad (van machine naar machine berichtenverkeer) is specifieke aandacht voor digitale dienstverlening en generieke voorzieningen voor bedrijven nodig. Het is belangrijk dat bedrijven worden betrokken bij het doorontwikkelen en toekomstbestendig maken van de GDI.

Daarnaast heeft een specifieke tak van het bedrijfsleven nog een extra rol in de digitale infrastructuur. Veel voorzieningen zijn of worden door het (ICT-)bedrijfsleven ontwikkeld. Datzelfde geldt vaak voor het in de lucht brengen of houden van netwerken waarlangs digitale dienstverlening wordt aangeboden. Vanuit dat perspectief is het ook belangrijk dat overheid en bedrijven samen optrekken.

In verschillende overlegvormen vindt er afstemming tussen bedrijfsleven en overheid plaats. In het Nationaal Beraad worden, afhankelijk van de agenda, private partijen uitgenodigd. Koepelorganisaties van bedrijven nemen onder meer deel aan regieraden. Bovendien levert de klankbordgroep voor bedrijven, vanuit gebruikersperspectief, input aan het Nationaal Beraad en de regieraden. Uitdaging in 2015 is het vormgeven van deze publiek-private sturing en het bouwen van wederzijds vertrouwen.

5.3 Wetgeving

De doelstelling van het kabinet is dat bedrijven en burgers in 2017 al hun zaken met de overheid digitaal kunnen afhandelen. Eén van de belangrijkste randvoorwaarden voor digitale overheidsdienstverlening is het realiseren van wetgeving, waarin de waarborgen en verantwoordelijkheden voor de benodigde digitale infrastructuur zorgvuldig wordt ingebed. Dit is een veelomvattend, intensief en complex traject.

De ministeries van BZK en EZ zijn verantwoordelijk voor de nieuwe wetgeving voor de digitale dienstverlening de zgn. Wet eOverheid.

De Wet eOverheid moet vooral zorg dragen voor een eenduidige rechtsgrond voor digitale transacties met de overheid onder andere:

- moet de ministeriële verantwoordelijkheid voor digitale voorzieningen als DigiD en MijnOverheid (waaronder de berichtenbox) een wettelijke basis krijgen;
- zal op termijn (naar verwachting) het nieuwe eID Stelsel in deze wet worden geregeld;
- is ook wetgeving noodzakelijk voor de introductie van een nieuw publiek eID-middel en;
- wordt overwogen de gegevenshuishouding anders te organiseren, wat mogelijk aanpassingen in wetgeving vergt.

Naast dit wettraject voor de wet eOverheid zal de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) worden aangepast om het digitale rechtsverkeer van de overheid met burgers en bedrijven gelijk te schakelen met het traditionele rechtsverkeer.

Tenslotte zal ook sectorale wetgeving nodig zijn, denk bijvoorbeeld aan de digitalisering van de Burgerlijke Stand en de digitalisering van de rechtspraak.

Wetgeving is randvoorwaardelijk voor een goed functionerende GDI.

- Het doel is immers om toegankelijke, veilige en betrouwbare digitale overheidsdienstverlening aan burgers en bedrijven te bieden met voldoende behoud van privacybescherming.
- Daadwerkelijk gebruik van de GDI door alle overheden kan ook een middel zijn om eenduidige dienstverlening aan burgers en bedrijven te bieden. Door het vormgeven van een wettelijke verplichting op aansluiting op de GDI wordt het gebruik van bouwstenen en standaarden

gemaximaliseerd, wat resulteert in duidelijkheid en rechtszekerheid voor burgers en bedrijven en een uniforme en veilige inrichting van de eOverheid.

- Overheidsorganisaties verplichten andersom, in het kader van doelmatigheid, effectiviteit en efficiency, de digitale dienstverlening steeds meer aan burgers en bedrijven.

Vanuit zijn regiefunctie vindt de Digicommissaris dat deze randvoorwaardelijke wetgeving tijdig, in samenhang en afgestemd met alle betrokken overheidspartijen gerealiseerd wordt. Alleen dan kan uiteindelijk de veilige, betrouwbare en toegankelijke digitale overheidsdienstverlening aan burgers en bedrijven (cf. Regeerakkoord) slagen.

De Digicommissaris hecht hier veel belang aan en zal dit traject uitdrukkelijk volgen, echter de verantwoordelijkheid is en blijft bij de betrokken departementen. Wel zal de Digicommissaris stimuleren dat er voortgang en gezamenlijkheid wordt gecreëerd ten aanzien van de beleidsvorming ter voorbereiding van de wetgevingstrajecten.

Voor een goed functionerende GDI is het van belang dat de volgende zaken goed in wetgeving geregeld worden:

- Veilige en betrouwbare toegang tot de gepersonaliseerde overheidsdienstverlening: Identificatie, authenticatie en de vormgeving van het eID-stelsel (cluster I&A);
- Toegankelijkheid tot algemene overheidsinformatie en verwijfsfunctie naar overheidstransacties en gepersonaliseerde informatie en toegankelijke gegevensuitwisseling tussen overheid en burgers/bedrijven (cluster Dienstverlening);
- Voorwaarden voor en waarborgen bij het hergebruik van gegevens en de daarvoor te maken generieke afspraken over uitwisseling (cluster gegevens);
- Het gebruik van standaarden om overheidsbrede, veilige en betrouwbare dienstverlening te borgen, wat tevens bijdraagt aan effectiviteit en efficiency (cluster Interconnectiviteit).

Dit wetgevingstraject is juridisch complex en raakt ook vrijwel alle departementen, decentrale overheden en overheidsorganisaties met mogelijke grote impact op de bedrijfsprocessen van bestuursorganen. Dat vereist een intensief afstemmingstraject.

Niet de noodzaak tot het vormgeven van eenduidige overheidsdienstverlening met gebruik van een GDI staat zo zeer ter discussie; wel moeten in dit verband nog de nodige beleidskeuzes worden gemaakt.

Aandacht voor de mogelijkheden van het inpassen in de bedrijfsprocessen van uitvoeringsorganisaties en lokale overheden en benodigde functionaliteit in de GDI, kortom de implementatie, is voorts een grote uitdaging.

Vanwege deze complexiteit wordt gewerkt in tranches. Het is wel belangrijk tijdig vast te stellen wat echt op korte termijn geregeld moet worden om de voortgang op de digitale overheid niet te vertragen. De Digicommissaris zal daar vanuit zijn regiefunctie nadrukkelijk de aandacht op vestigen.

5.4 Internationaal/Europa

In de (internationale) handel is Nederland niet alleen afhankelijk van de fysieke infrastructuur zoals havens, wegen en vliegvelden, maar ook van de digitale infrastructuur. Daarnaast is Nederland gebonden aan diverse Europese en internationale verdragen en regels. Afspraken die niet alleen van effect hebben op het Nederlandse bedrijfsleven maar ook op de burger. Deze grensoverstijgende afspraken kunnen daarnaast ook van invloed zijn op de realisatie van de GDI.

De digitale infrastructuur moet in lijn lopen met Europese en mondiale regels. Voorzieningen als eHerkenning, eID²³, Digipoort²⁴ en hiervan gebruikmakende diensten als SBR en eFactureren,

²³ in 2014 is de EU Verordening eIDAS vastgesteld (werkt direct door in NL recht en dus ook in de GDI); in 2015 worden de uitvoeringsbepalingen vastgesteld.

moeten voldoen aan Europese regelgeving en mondiale afspraken. Handel en gegevensuitwisseling beperken zich nu eenmaal niet tot de landsgrenzen.

Het Nationaal Beraad omarmt de vele goede initiatieven die er in Nederland zijn om met Europese lidstaten, en in breder internationaal verband, handel te drijven en gegevens uit te wisselen. Om beperkte middelen beter te benutten wordt onderzocht hoe de diverse initiatieven elkaar door samenwerking kunnen versterken. De Digicommissaris heeft hierin een regisserende en verbindende rol. De Digicommissaris jaagt aan en draagt bij aan een Nederland dat op Europees en Internationaal gebied toonaangevend is en blijft.

Onderstaande aandachtsgebieden zijn van invloed op het sterk houden en verbeteren van de positie van Nederland.

- Nederland blijft koploper in digitalisering en dient als gidsland;
- In Europese en internationale overleggen wordt het Nederlandse beleid eenduidig uitgedragen;
- Nederlandse initiatieven (standaarden) worden in Europees en Internationaal verband uitgedragen. Hierdoor zijn Nederlandse investeringen, in de desbetreffende initiatieven, succesvol en winstgevend;
- Leren van Europese en Internationale (landelijke) voorbeelden van eOverheid en waar mogelijk de vertaalslag maken naar Nederlandse (bestaande) initiatieven;
- Aanjagen van beleidsontwikkeling voor gegevensuitwisseling met Europa en het stimuleren van wetgeving die juridische belemmeringen wegneemt. Dit maakt grootschalige Europese en internationale gegevensuitwisseling mogelijk.

De Digicommissaris maakt zich in 2015 hard voor het aanbrengen van regie op bovenstaande aandachtsgebieden. Dit doet zij door de ontwikkelingen op Europees en internationaal gebied nauwlettend te volgen en door te sturen op een samenhangend van de aandachtspunten en een uitvoering ervan door bedrijven en overheid in gezamenlijkheid.

5.5 Informatieveiligheid

Overheidssystemen moeten veilig zijn en weerstand kunnen bieden aan pogingen tot misbruik en aanvallen van binnen en buiten. Dat is essentieel omdat de informatie die de overheid via deze systemen met elkaar deelt een van de belangrijkste productiefactoren (naast arbeid, grondstoffen en kapitaal) voor de toekomst is.

De financiële sector heeft de afgelopen jaren laten zien dat de samenleving in grote mate afhankelijk is van het goed voeren van risicomanagement door de banken. Iets soortgelijks geldt voor de GDI. Het stelsel van basisregistraties en de verbinding daarmee met belangrijke overheidssystemen vormen inmiddels informatieketens waarin risico's steeds meer bij elkaar gaan optellen, transponeren en verborgen raken. Je kan je dan ook af vragen of de klassieke, betrekkelijke statische opvatting (op basis van ISO normen en de code voor informatiebeveiliging) van informatieveiligheid nog wel toereikend is voor de GDI.

Naast de inspanningen die verschillende overheden vanuit hun eigen verantwoordelijkheid op dit gebied leveren, zal dit thema ook op centraal niveau blijvend de nodige aandacht vragen. Binnen de overheid zijn verschillende organisaties, programma's en gremia reeds aan de slag met dit onderwerp. De GDI moet genoemde inspanningen ondersteunen en faciliteren. Daarnaast biedt de sturingsfunctie van de Digicommissaris de mogelijkheid om overheidsbreed afspraken te maken, en daarop regie te voeren.

Het onderwerp informatieveiligheid raakt alle regieraden, maar komt primair in de Regieraad Interconnectiviteit aan de orde. Aandachtspunten bij de invulling zijn enerzijds het voorkomen van

²⁴ Inclusief bijbehorende standaarden.

dubbelingen en anderzijds het optimaal aansluiten op lopende initiatieven. In 2015 zal worden gezien welke concrete bestuurlijke afspraken kunnen worden gemaakt die bijdragen aan de informatieveiligheid. Een concreet voorbeeld daarvan zijn afspraken/maatregelen die overheden kunnen helpen om beter en efficiënter weerstand te bieden aan DDoS-aanvallen en hackpogingen.

5.6 Fraude

Om misbruik te voorkomen, moet de overheid het ontstaan van weeffouten in de digitale infrastructuur (beveiliging op orde) voorkomen. Dankzij de digitalisering van haar informatiehuishouding heeft de overheid, steeds meer mogelijkheden om fraude te signaleren en op te sporen. Het onrechtmatig doen van een beroep op overheidsvoorzieningen, zoals subsidies, uitkeringen, studiefinanciering of inkomensafhankelijke regelingen, wordt hierdoor efficiënter en effectiever voorkomen.

Doordat informatie binnen de overheid beter wordt benut, wordt het uitvoeren van controles eenvoudiger. Het is sneller duidelijk of een burger of bedrijf, die een bepaalde voorziening aanvraagt, daar wel recht op heeft. Bovendien gebruiken controleurs informatie uit basisregistraties om verdachte gevallen snel te identificeren. Het vergelijken van basisregistraties met registraties van andere overheden heeft ook een positief effect op het signaleren van fraude. Verdachte zaken, die relevant zijn voor vervolgonderzoek, worden eenvoudig achterhaald.

Organisatieoverstijgende samenwerking wordt de komende jaren verder geoptimaliseerd. Hierdoor gaat de overheid, ook als het gaat om fraudebestrijding, steeds meer opereren als één geheel. Om dit te laten slagen is het belangrijk dat gegevens vergelijkbaar zijn en gekoppeld kunnen worden. In dit kader heeft de Regieraad Gegevens harmonisatie van begrippen in de uitvoering benoemd als een actie om op te sturen in 2015.

Het kabinet zet breed in op fraudebestrijding en heeft verschillende activiteiten ontplooid, zoals het verbeteren van de kwaliteit van de Basis Registratie Personen, extra adresonderzoeken en een aanpassing van de SUWI-wet. In verschillende samenwerkingsverbanden worden daarnaast effectieve methoden om fraudeurs op te sporen en te vervolgen verkend. Aangezien het benutten van de informatie uit de basisregistraties steeds meer leidend wordt voor de dienstverlening van de overheid, wordt ingezet op het verhogen van de kwaliteit van de gegevens uit de basisregistraties. Dit leidt ertoe dat overheidsorganisaties met zo accuraat mogelijke gegevens kunnen werken. Wijzigingen in gegevens worden zo snel mogelijk doorgespeeld aan betrokken instanties, zodat zij hun wettelijke taken goed kunnen uitvoeren. Bovendien wil het kabinet zich ervoor inspannen om door middel van wetgeving betere gegevensuitwisseling bij de aanpak fraude mogelijk te maken. De minister van V&J heeft de Tweede Kamer december 2014 laten weten dat een combinatie van bepalingen en noodzakelijke wijzigingen in de bestaande sectorale wetten dit mogelijk moet maken.

Zonder op de stoel van de beleidsdepartementen te gaan zitten ondersteunt de Digicommissaris vanuit zijn regiefunctie de fraudeaanpak van het kabinet door ten behoeve van betere gegevensuitwisseling de GDI verder op orde te brengen en in 2015 vanuit de Regieraad Gegevens o.m. in te zetten op het verhogen van de kwaliteit van de gegevens uit de basisregistraties en harmonisatie van begrippen in de uitvoering.

5.7 Privacy

Het delen van persoonlijke informatie op internet via bijvoorbeeld sociale media is in ons digitale tijdperk normaal geworden: we hebben een profiel op LinkedIn, reageren op berichten van vrienden op Facebook en delen foto's via Instagram. Persoonsgegevens zijn de olie van het internet en het nieuwe betaalmiddel in de digitale wereld geworden²⁵. De mogelijkheden met

²⁵ Citaat Meglena Kuneva, EU Commissaris Consumentenbescherming 2007-2010 (2009).

bijvoorbeeld digitale identiteiten zijn groot. De economische waarde van digitale identiteit in Europa werd in 2013 geschat op circa 315 miljard euro. Naar verwachting neemt dit jaarlijks toe met circa 14% tot 997 miljard euro in 2020²⁶. Dit bestaat uit directe waarde voor het bedrijfsleven (inkomsten) en indirecte waarde voor burgers (meerwaarde en gemak van een digitale identiteit). Persoonsgegevens zijn dus (economisch) zeer waardevol en dienen dan ook goed beschermd te worden.

Ook binnen de GDI worden persoonsgegevens uitgewisseld. Op enig moment geeft een burger of bedrijf zijn/haar gegevens aan de overheid (eenmalige gegevensuitvraag), die deze gegevens gebruikt om haar taken uit te voeren en daarmee rechten en plichten van burgers en bedrijven bewaakt. De overheid verandert steeds meer van een eOverheid in een iOverheid, die wordt gekenmerkt door informatiestromen en -netwerken. Deze iOverheid is niet alleen gericht op dienstverlening, maar ook controle en zorg. De iOverheid brengt vergaande veranderingen in de relatie tussen burgers en overheden met zich mee, onder andere op het gebied van privacy.²⁷

Zowel burgers, bedrijven als de overheid ondervinden voordelen en gemak van gegevensuitwisseling, toch is er ook sprake van bezorgdheid over privacy. Dit heeft deels te maken met vertrouwen: mogen de gegevens gebruikt worden op de manier waarop de andere partij dit doet? En anderzijds met transparantie: is helder wat er met jouw gegevens gebeurt en waarom? En hoe kom je daar achter?

Het recht op bescherming van persoonsgegevens is binnen de Europese Unie verankerd in artikel 8 van het Handvest van de grondrechten van de EU. Daarin is vastgelegd dat persoonsgegevens eerlijk moeten worden verwerkt, voor bepaalde doeleinden en met toestemming van betrokkene of op basis van een andere gerechtvaardigde grondslag waarin de wet voorziet. Een ieder heeft volgens dat artikel recht van inzage in de over hem verzamelde gegevens en op rectificatie daarvan. Daarnaast is het recht op bescherming van persoonsgegevens ook verankerd in artikel 8 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM). Hierin is bepaald dat iedereen recht heeft op respect voor zijn privéleven. Inmenging van de overheid is alleen toegestaan voor zover hier bij wet in is voorzien. Dan gaat het om inmenging in het belang van nationale en openbare veiligheid of het economisch welzijn van een land.²⁸

Algemene waarborgen voor het recht op bescherming van persoonsgegevens zijn vastgelegd in de Europese privacyrichtlijn uit 1995.²⁹ Deze richtlijn is in Nederland in onder meer de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) geïmplementeerd. Het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) ziet toe op naleving van deze wet en hanteert onder andere de beginselen proportionaliteit, subsidiariteit en dataminimalisatie. In 2012 is aangekondigd dat de EU-richtlijn zal worden vervangen door een Algemene Verordening gegevensbescherming (Europese dataprotectie Verordening). In het voorstel voor deze verordening worden de rechten van burgers versterkt, met name het recht om te worden vergeten. Het regime voor de doorgifte van persoonsgegevens aan derde landen wordt verruimd en verder wordt onder meer voorzien in de bevoegdheid tot het vaststellen van bestuurlijke boetes door toezichthouders.³⁰

De wijzigingen die vanuit de EU worden doorgevoerd, hebben vanwege de aard van een Verordening (verbindend in al haar onderdelen en rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat) direct

²⁶ 'The Value of our Digital Identity', onderzoek Boston Consultancy Group (2013).

²⁷ iOverheid, rapport nr. 86 Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid (2011).

²⁸ Zie ook 'Privacy beleidskader DG Rechtspleging en Rechtshandhaving', Ministerie Veiligheid en Justitie, 22 april 2013.

²⁹ Richtlijn 95/46/EG van het Europees parlement en de Raad van 24 oktober 1995, betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens.

³⁰ Kamerstukken I 2011-2012, 22 112, FI.

effect op het Nederlandse beleidskader: staand beleid op het gebied van privacy en gegevensuitwisseling zal wijzigen. Dit zal ook direct de onderdelen uit de GDI raken en is dan ook iets waar alle GDI-partijen (eigenaar, afnemer en beheerder) zich van bewust moeten zijn. De regieraden bieden een platform om hierover van gedachten te wisselen en waar nodig gemeenschappelijk afspraken te maken over hoe om te gaan met privacyvraagstukken met betrekking tot de voorzieningen van het betreffende cluster.

Daarbij kan bijvoorbeeld concreet gedacht worden aan huidige uitdagingen voor gemeenten in het kader van de decentralisaties, gegevensuitwisseling binnen het stelsel van basisregistraties en *privacy by design* (structureel aandacht besteden aan privacyverhogende maatregelen) en pseudonimisering (versleuteling van identificerende gegevens, zoals bijvoorbeeld het burgerservicenummer) binnen het afsprakenstelsel eID.

Waar persoonsgegevens uitgewisseld worden spelen per definitie ook privacyvraagstukken. Privacy is een integraal onderdeel van de GDI en daarmee ook integraal onderdeel van het Digiprogramma. Een privacybestendige digitale overheid is klantgericht en is veilig, betrouwbaar en legitiem. Het maatschappelijk verantwoord omgaan met data is een teken van goed bestuur. Ambitie van de Digicommissaris is om op het vlak van GDI-sturing toe te zien op het goed gebruik en uitwisseling van gegevens en waar nodig de discussie over huidig en nieuw beleid en wetgeving aan te jagen.

De Digicommissaris vervult ook een signaleringsfunctie, zowel met betrekking als dingen die op dit gebied goed gaan (met als taak die verder te verspreiden) als zaken die beter kunnen. Binnen de regieraden zal privacy regelmatig een punt van aandacht zijn; startpunt zullen de regieraden van april zijn.

5.8 Mobiel

Door de opkomst van mobiele apparaten als de smartphone en de tablet, neemt de vraag naar Apps toe. De burger van nu verwacht dat de overheid meegaat met de tijd. De actuele en efficiënte dienstverlening die bijvoorbeeld door banken wordt aangeboden, wordt als voorbeeld gezien.

App's hebben een aantal voordelen voor dienstverleners. Via een App kan relevante, gepersonifieerde informatie worden aangeboden. Hierdoor zijn burgers minder snel geneigd om gebruik te maken van traditionele, meer kostbare, vormen van overheidsdienstverlening. Zoals via een loket of telefoon.

Op dit moment is het voor een groot aantal overheden onmogelijk verregaande stappen te maken in het aanbieden van Apps aan hun doelgroep. De oorzaak moet worden gevonden in het niet kunnen gebruiken van gegevens zonder DigiD.

Organisaties willen in de Apps gebruik maken van gepersonifieerde gegevens. Deze gegevens worden opgehaald uit de eigen backofficesystemen, met behulp van het BSN. Voor dit BSN en ook voor de authenticatie en autorisatie is een koppeling met DigiD nodig. In de huidige DigiD gebruiksvoorwaarden, die Logius stelt aan het gebruik van DigiD door overheidsdeelnemers, is koppeling met een App niet voorzien en ook niet toegestaan.

Nieuwe technologie is niet alleen een antwoord op gebruikerswensen en functionaliteit, maar ook een vraagstuk van beheersbaarheid en veiligheid. Voor dat laatste geldt: hoe kan de veilige werking worden gegarandeerd? Hoe wordt het downloaden van onveilige frauduleuze Apps door burgers voorkomen?

Deze ontwikkeling raakt alle regieraden. Het wordt in 2015 in de diverse clusterprogramma's verder uitgewerkt.

6. Financiering

6.1 Algemeen

In tegenstelling tot beleidsonderwerpen als onderwijs, defensie en veiligheid is de GDI (en de ontwikkeling naar een Digitale Overheid) de afgelopen jaren nauwelijks expliciet op de politieke agenda geplaatst. De afgelopen jaren is daarentegen de druk op het gebruik, de instandhouding (onderhoud en beheer) en noodzaak tot doorontwikkeling van GDI voorzieningen, sterk toegenomen. Dit heeft geleid tot financiële tekorten. Deze tekorten waren de afgelopen jaren (soms en soms niet) oplosbaar, vanaf 2015 vormen zij in ieder geval een financieel knelpunt. Bovendien staan deze tekorten continuïteit en doorontwikkeling in de weg.

De tekorten zijn voornamelijk ontstaan door het ontbreken van een volledige werkwijze en besluitvorming rondom de GDI (o.a. dus sturing).

Voorbeelden van oorzaken zijn:

- De aannames uit het verleden zijn niet altijd van toepassing op het heden;
- Volumes (groei in gebruik van bepaalde voorzieningen) zijn sterker toegenomen dan verwacht;
- Er is niet of onvoldoende geld gereserveerd voor de structurele kosten van de voorzieningen;
- Baten in termen van euro's zijn niet ingezet voor de kosten van de GDI maar ingezet voor invulling van taakstellingen uit (voormalige) regeerakkoorden;
- Er is onvoldoende 'control-aandacht' geweest voor elementen van de GDI vanuit financiële oogpunt.

De financiering van de GDI wordt gefaseerd op orde gebracht. De fasen zijn:

- Fase 1: richt zich op het op orde brengen van de basis: De omvang van de financiële problematiek van de huidige GDI wordt inzichtelijk gemaakt;
- Fase 2: heeft betrekking op de uitwerking van een dekkingsvoorstel. De financiële problematiek van de huidige GDI wordt aan de hand van begrotingssystematiek en verschillende scenario's uitgewerkt;
- Fase 3: richt zich op een afwegingskader (lees Spelregels). Binnen dit kader worden heldere afspraken gemaakt over de opname van toekomstige investeringen binnen het Digiprogramma;
- Fase 4: staat in het teken van een eenduidige rapportage. Dit document vormt het uitgangspunt over de wijze waarop de GDI gepresenteerd en gepositioneerd wordt. Op basis van de criteria: helder-/eenduidigheid, controlwaardigheid en integraliteit.

6.2 Financieel inzicht

6.2.1 Bestaande GDI voorzieningen

De bestaande GDI voorzieningen zijn beschreven in Hoofdstuk 4.

In onderstaande tabel zijn, per cluster, de meerjarige kosten die nodig zijn voor de instandhouding, doorontwikkeling en groei van de huidige GDI, benoemd. Elk cluster is opgesplitst in de categorieën: beheer en onderhoud, noodzakelijke doorontwikkeling en volumegroei. De volgende voorbehouden zijn op dit moment aan de orde:

Voor het cluster Gegevens, waaronder de basisregistraties vallen, is deze uitsplitsing nog niet gemaakt. In 2015 wordt hiermee gestart.

De meerjarige kostenontwikkeling van de GDI wordt gevormd door reeds bestaande GDI voorzieningen en mogelijk nieuw te ontwikkelen GDI voorzieningen. In onderstaande tabel zijn

alleen de kosten van bestaande GDI-voorzieningen opgenomen. (laatste zijn niet opgenomen in onderstaande tabel).

Meerjarige kostenontwikkeling bestaande GDI voorzieningen					<i>bedragen x€mln.</i>
	2015	2016	2017	2018	2019
Dienstverlening	66,39	60,94	58,30	58,32	39,46
Onderhoud en beheer	53,49	49,44	48,80	48,82	29,96
Noodzakelijke doorontwikkeling	8,40	8,50	6,00	6,00	6,00
Volumegroei	4,50	3,00	3,50	3,50	3,50
Identificatie & Authenticatie	45,50	50,80	52,10	56,10	60,50
Onderhoud en beheer	35,70	39,90	40,10	42,60	45,10
Noodzakelijke doorontwikkeling	6,50	6,00	6,00	6,00	6,00
Volumegroei	3,30	4,90	6,00	7,50	9,40
Gegevens	495,57	478,00	476,80	472,27	471,52
Interconnectiviteit	30,11	39,49	33,83	34,70	34,40
Onderhoud en beheer	28,01	38,99	33,43	34,30	34,00
Noodzakelijke doorontwikkeling	2,10	0,50	0,40	0,40	0,40
Volumegroei	--	--	--	--	--
Bureau Digicommissaris	4,00	4,00	4,00	4,00	0,00
Totaal	641,56	633,23	625,03	625,38	605,87
Reeds beschikbaar in begroting	566,34	532,17	529,67	530,71	511,85
Tekort	-75,2	-101,1	-95,4	-94,7	-94,0

1 Financieel overzicht GDI januari 2015

6.2.2 Nieuwe GDI voorzieningen

De digitale wereld is dynamisch. (door)Ontwikkeling van (nieuwe) voorzieningen moet op verantwoorde wijze worden gefinancierd. Dit geldt de komende jaren onder meer voor de voorzieningen: eID, OTP KIS en digitale kluisjes. De financiering van deze projecten en nieuwe ambities wordt besproken in de betreffende regieraden met inachtneming van de geformuleerde Spelregels. Zie paragraaf 6.3.

6.3 Spelregels

6.3.1 Leidraad Financiën

Een leidraad Financiën GDI is opgesteld om vanuit financieel perspectief grip te houden op GDI-voorzieningen. Deze leidraad zorgt ervoor dat de financiering correct én in samenhang met de beleidmatige en/of inhoudelijke noodzaak, wordt vastgelegd door middel van het vaststellen van spelregels.

6.3.2 Dynamiek en Regie

De GDI is continu in ontwikkeling (zowel vanuit voortschrijdende beleidsaspecten als technologie) en dermate dynamisch dat het lastig is om de exacte omvang van benodigde middelen op middellang en lange termijn te voorspellen.

Naarmate er verder in de toekomst wordt gekeken, neemt de hardheid van cijfers af.

- aannames over de huidige geraamde kosten voor onderhoud en beheer zullen door (technische)ontwikkeling achterhaald zijn.
- er zullen wijzigingen optreden in het bestaande portfolio zoals integratie van voorzieningen.
- er zullen wijzigingen optreden in het bestaande portfolio als gevolg van toekomstige ontwikkelingen. Dit kan zijn doorontwikkeling en volumegroei maar ook komst van nieuwe ambities als bijv. eID en digitale kluisjes; nieuwe ambities hebben hun doorwerking naar noodzaak en omvang bestaand portfolio en daarvoor benodigde instandhoudingskosten beheer en onderhoud.

Kortom er zit en komt een dynamiek op de GDI die maakt dat de exactheid en daarmee de omvang van de benodigde middelen verder in de tijd meer bandbreedte heeft.

6.3.3 Leidraad/Spelregels

Om grip te houden op de financiering van GDI-voorzieningen is een leidraad Financiën opgesteld. Deze leidraad is een aanvulling op de geldende regelgeving zoals voorgeschreven in de Comptabiliteitswet en de Rijksbegrotingvoorschriften van het ministerie van Financiën. De leidraad financiën maakt onderdeel uit van het financieringsarrangement voor de GDI. Samengevat betekent dit:

- Voor bestaande GDI voorzieningen worden de totale dekkingskosten eenmalig geregeld. Op basis van scenario's worden de benodigde middelen, die voorziene meerjarige kosten van de bestaande GDI voorzieningen moeten afdekken, geïnventariseerd. Indien nodig is het mogelijk om, over jaren heen, met beschikbare middelen te schuiven;
- Voor nieuwe GDI voorzieningen wordt de dekking van kosten geregeld via sturing. Aan de hand van een afgestemd portfolio wordt inzichtelijk gemaakt welke middelen nodig zijn om de meerjarige kosten van de betreffende voorziening af te dekken;
- Beschikbare middelen worden op voorhand niet meerjarig aan de partijen in de begroting toegekend. Jaarlijks wordt het bedrag bepaald dat in dat jaar beschikbaar is, eventueel met doorwerking naar opvolgende jaren (herijking);
- De middelen worden aangehouden op een aanvullende begrotingspost bij een nog nader aan te wijzen partij (Financiën, departement, gerede partij afnemers of Digicommissaris).

Voor het komende jaar betekent dit concreet dat de middelen die meerjarig via de scenario's worden afgesproken, in beginsel alleen voor 2015 worden toegekend aan de betrokken mede-overheden. Het is mogelijk om een meerjarige reeks toe te kennen. Dit kan alleen als blijkt dat er in 2015 kosten worden gemaakt die 100% doorwerken in opvolgende jaren. Denk aan de kosten voor onderhoud en beheer als gevolg van doorontwikkeling. Dit is ook het geval bij de compensatie van rentekosten, zoals als gevolg van een beroep op de leenfaciliteit.

7. Strategische verkenningen

In dit hoofdstuk worden twee strategische verkenningen geadresseerd. Samen met de leden van het Nationaal Beraad wordt via verschillende (creatieve) werkvormen de dialoog met elkaar gevoerd om te bepalen wat de verkenningen vanuit de verschillende partijen exact inhouden en wat de mogelijke gezamenlijke richting is. Deze worden uiteindelijk ter besluitvorming voorgelegd in de Ministeriele Commissie Digitale Overheid.

7.1 Wat is de gezamenlijke toekomstvisie 2017-2022 voor de Digitale Overheid?

Dit Digiprogramma richt zich in eerste instantie op het op orde krijgen van realisatie, doorontwikkeling, adequaat beheer en vooral gebruik van de GDI door overheidsorganisaties en burgers en bedrijven en/of instanties, soms in samenwerking met private partijen. Beleidsontwikkelingen op thema's hebben daar ook invloed op.

De eerste focus is gericht op de invulling van de afspraken in het Regeerakkoord inzake Digitaal 2017 en de Digitale Agenda met als uiteindelijk doel de digitale overheidsdienstverlening aan burgers en bedrijven optimaal te regelen via een 'werkende' GDI.

Naast dat de basis op orde wordt gebracht is het van essentieel belang om gezamenlijk beelden/visie/toekomstverwachtingen te ontwikkelen over de digitale dienstverlening na 2017 tot ca. 2022.

Technologie schrijdt fors voort, organisaties en samenwerkingsverbanden veranderen en met name de verwachtingen van burgers en bedrijven richting overheid worden alleen maar hoger. Belangrijk is om dit voortschrijdend inzicht gezamenlijk en vanuit het interbestuurlijke perspectief te ontwikkelen.

Het ontwikkelen en bereiken van een 'digitale overheid' staat al decennia op verschillende agenda's. Het is van belang nu al gezamenlijk verder vorm te geven aan een toekomstvisie voor de Digitale Overheid na 2017, welke toekomstige ontwikkelingen in beeld zijn en welke ondersteuning dit vraagt vanuit een functionele en beheersbare GDI voor de Digitale Overheid. Afgelopen jaren zijn verschillende visies vanuit verschillende partijen ontwikkeld. Doel van het beantwoorden van deze strategische vraag is om gezamenlijk, overheidsbreed voor burgers, bedrijven en overheid één visie Digitale Overheid te ontwikkelen.

In april 2015 zal vanuit de regiefunctie van het Nationaal Beraad een strategische verkenning worden ingezet met betrokkenheid van de departementen, decentrale overheden en uitvoeringsorganisaties samen met het bedrijfsleven en de wetenschap.

Deze visie is leidend voor de ontwikkelagenda GDI 2016 e.v. en zal als uitgangspunt dienen voor het Digiprogramma 2016.

7.2 Hoe ziet de toekomstige sturing eruit

In 2017 is de verandering naar steeds meer digitalisering niet afgerond.

De technologische veranderingen en de gevolgen daarvan gaan heel snel en overschrijding van organisatiegrenzen zal steeds meer gaan plaatsvinden. Ook de informatiesamenleving raakt meer en meer de verhouding tussen burgers en bedrijven en overheid. Dit geldt zeker voor de digitale overheid. De GDI is hierbij wezenlijk, van groot maatschappelijk belang, ondersteunt de vormgeving van de Digitale Overheid en raakt alle betrokken partijen.

Stilstaan is geen optie. Deze verandering hebben ook invloed op de sturing- en verantwoordingsstructuur (sturing) van alle partijen die betrokken zijn bij de Digitale Overheid in zijn algemeen en de GDI in het bijzonder. Daarom is het van belang om samen met de leden van het Nationaal Beraad een strategische verkenning uit te voeren naar de gevolgen van de maatschappelijke verandering voor de huidige sturing- en verantwoordingsstructuur.

Toekomstige Sturing

De benoeming van de Digicommissaris en het ondersteunende bureau is van tijdelijke aard.

In de opdracht van de Digicommissaris is het ontwerpen van een sturingsmechanisme opgenomen met duidelijkheid over rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

Deze sturing moet tevens gericht zijn op het kunnen uitvoeren van de transformatie naar een nieuwe digitale overheid met mogelijk nieuwe portefeuilles op politiek niveau en het eventueel ontstaan van of samengaan van verscheidene overheidsorganisaties, indien nodig voor.

Deze beoogde transformatie naar een nieuwe besturing van de digitale overheid (na 2018) is te vergelijken met de sturing binnen een groot concern en gaat vooral over sturen met mandaat. Iemand (een persoon of een gremium) moet verantwoordelijk zijn voor de regievoering op ketensamenwerking.

Door de hele overheid heen, is meer doorzettingsmacht en minder gepolder nodig om te komen tot samenhang tussen digitale overheidstrategieën en sturing op de doelstellingen Digitale Overheid. Dat vergt wijzigingen in de sturing en daarmee het slopen van , soms, heilige huisjes.

In april 2015 zal vanuit de regiefunctie van het Nationaal Beraad ook op dit onderwerp een strategische verkenning worden ingezet met betrokkenheid van de departementen, decentrale overheden en uitvoeringsorganisaties samen met het bedrijfsleven en de wetenschap.

Het gaat binnen deze strategische verkenning om een analyse uit te voeren en de mogelijke scenario's op te stellen die opportuun zijn ten aanzien van dit vraagstuk. Deze worden ter besluitvorming geagendeerd. Deze besluitvorming is op dit moment voorzien in 2016.

Na besluitvorming van de nieuwe sturingsstructuur, taken en verantwoordelijkheden zal bepaald worden wat het migratiescenario is ten aanzien van de taken van de Digicommissaris en het bureau Digitale Overheid.

Bijlage 1 Sturingstructuur

Ministeriële Commissie Digitale Overheid (MCDO)

De MCDO geeft sturing aan de Digicommissaris en daarmee legt de Digicommissaris verantwoording af aan deze commissie. De Digicommissaris heeft de bevoegdheid om besluitvorming namens het Nationaal Beraad Digitale Overheid of zelfstandig voor te leggen aan de MCDO.

De Digicommissaris rapporteert de MCDO over de voortgang op de uitvoering van het opgestelde (meer)jarige Digiprogramma, zowel op resultaten, sturing als financiën. Na akkoord van de MCDO biedt de Digicommissaris de voortgangsrapportages, via de Ministerraad, aan de Tweede Kamer aan.

De MCDO is tevens de escalatiemogelijkheid voor de Digicommissaris en het Nationaal Beraad Digitale Overheid. Eventuele knelpunten worden door de Digicommissaris met verschillende oplossingen voorgelegd, de MCDO beslist hierover of kan escaleren naar de Ministerraad. Afspraken die gemaakt worden in de MCDO worden tweejaarlijks bestendigd met de decentrale overheden in een separaat bestuurlijk overleg.

De MCDO vooraf gegaan door een Ambtelijke Commissie. De Ambtelijke Commissie Digitale Overheid (ACDO) is het formele agendaoverleg voor de MCDO en geleidt de conceptagenda door aan de voorzitter van de MCDO.

Deelnemers

De vaste leden van de MCDO zijn:

De Minister President (vz), de vicepremier, de Ministers van Binnenlandse Zaken, Economische Zaken, Wonen en Rijksdienst en Financiën.

Adviserend leden van de MCDO zijn:

De Digicommissaris, een bestuurder namens de uitvoeringsorganisaties en een vertegenwoordigend bestuurder namens de decentrale overheden.

De vaste leden van de ACDO zijn:

SG BZK of SG EZ (alternerend vz), de Digicommissaris, DG BK, DG B&I, DG RBG, bestuurder namens de uitvoeringsorganisaties en een vertegenwoordigend bestuurder/directeur namens de decentrale overheden. Dit zijn behalve de voorzitter dezelfde personen die ook plaatsnemen in het Nationaal Beraad Digitale Overheid.

Nationaal Beraad Digitale Overheid (NBDO)

Het NBDO heeft vooral tot doel om verbindend, invulling te geven aan een veilige, betrouwbare en eenvoudige Digitale Overheid. Het NBDO bereikt daartoe overeenstemming over de visie en het beleid ten aanzien van de GDI in relatie tot het digitale overheidsbeleid en de ambities van het kabinet. Samen met het NBDO regisseert de Digicommissaris de samenhang en integraliteit van de GDI. Het NBDO is gezamenlijk verantwoordelijk voor de GDI als geheel.

Het Nationaal Beraad Digitale Overheid stelt het Digiprogramma op. Binnen het Digiprogramma vallen de (meer) jaren plannen van de clusters. Op basis van deze (meer)jarenplannen geeft het Nationaal Beraad Digitale Overheid mandaat aan de regieraden. Het Nationaal Beraad Digitale Overheid accordeert de voortgangsrapportages van het Digiprogramma voor de Tweede Kamer (via de MC/AC en de MR). Het Nationaal Beraad Digitale Overheid bespreekt de volgende zaken:

de stand van zaken tav de uitvoering van het Digiprogramma (visie/beleid/plannen) en de financiële begroting en uitputting.

Deelnemers

Vaste leden: Digicommissaris (vz), Bureau Digitale Overheid (secr), departementen op DG-niveau, directieleden van VNG, IPO en UvW, bestuurder(s) namens Manifestgroep en een bestuurder namens Klein LEF.

Daarnaast kunnen, als de agenda daarom vraagt, één of meer private partijen zoals VNO/NCW, Nederland ICT en CIO Platform Nederland worden uitgenodigd.

Regieraden

De regieraden dragen zorg voor doorzettingskracht op de doorontwikkeling/innovatie, het gezamenlijk gebruik en de zorg voor continuïteit, waarbij de ontwikkelingen op zowel maatschappelijk als technologisch gebied continu betrokken worden. De Regieraad draagt tevens zorg voor de integraliteit van de GDI elementen in een cluster. Deze clusters zijn: Identificatie & Authenticatie, Dienstverlening, Gegevens en Interconnectiviteit.

De regieraden worden ingesteld door en met mandaat van het NBDO en voeren regie op de totstandkoming en instandhouding van een samenhangende set generieke voorzieningen, waarmee overheidsorganisaties de digitale dienstverlening aan burgers en bedrijven effectief en efficiënt in kunnen richten. De regieraden sturen op de invulling van de noodzakelijke (rand)voorwaarden, waaronder financiering en wetgeving. Ze zijn het besluitvormend gremium op onderwerpen die de samenhang van de voorzieningen uit het cluster betreffen en op onderwerpen die vanuit de afnemersraden van de verschillende voorzieningen ter besluitvorming worden voorgelegd. De regieraden beperken zich daarbij niet tot proces maar hebben een inhoudelijke rol in de besluitvorming.

Voor onderwerpen die uitsluitend spelen binnen één voorziening uit de GDI, hebben de regieraden ((on)gevraagd) een adviserende rol. Informatie en escalatie naar het NBDO vindt plaats als een onderwerp de volle breedte van de GDI aangaat, of als in de regieraad geen eensgezindheid kan worden bereikt op een bepaald onderwerp.

De deelnemers van de regieraden zijn voor de eigenaar, opdrachtgever en beheerder van een voorziening het eerste aanspreekpunt in geval van een calamiteit bij de voorziening

De regieraden stellen een (meer)jarenplan (clusterplan) op (als één van de onderdelen van het Digiprogramma), met doelstellingen ten aanzien van innovatie en doorontwikkeling, beheer & exploitatie, aansluiting, implementatie en gebruik van de elementen in het cluster. De uitwerking van genoemde doelstellingen vindt plaats in nader overleg tussen beleidseigenaar en opdrachtgever. Er is één samenhangend financieel overzicht van de GDI. De regieraden hebben de verantwoordelijkheid hun deel van dit overzicht actueel te houden. Als er onoplosbare knelpunten ontstaan worden deze voorgelegd aan het NBDO, ondersteund met mogelijke oplossingen.

In de regieraden wordt de voortgang van het clusterplan, de benodigde noodzakelijke generieke randvoorwaarden én de mandaten voor de afnemersraden besproken en vastgesteld.

Ook worden indien nodig inhoudelijke bespreekpunten geagendeerd.

Deelnemers

De volgende rollen dienen in de regieraad vertegenwoordigd te zijn: beleidsverantwoordelijken, opdrachtgevers van de GDI elementen, (vertegenwoordigers van) afnemers, beheerders en leveranciers/marktpartijen (indien van toepassing) van de GDI elementen. De directeur Bureau DO is voorzitter. Het secretariaat ligt ook bij het Bureau DO.

Afnemersraden

De sturing van de Afnemersraden wordt ingericht door de "gedelegeerd" opdrachtgevers vanuit de Regieraad. De Afnemersraden sturen op de innovatie, implementatie, doorontwikkeling, gebruik en exploitatie van de afzonderlijke GDI elementen. Het gaat om: stand van zaken en eventuele

knelpunten tav. aansluiten, beheer, implementatie, beveiliging etc. Ook de releasekalenders, wijzigingsvoorstellen en doorontwikkeling. Eventuele knelpunten op operationeel niveau worden geëscaleerd naar de Regieraad van het betreffende cluster met mogelijke oplosvoorstellen. De regieraden stellen het mandaat van de Afnemersraden vast.

Deelnemers

De volgende rollen dienen in de Afnemersraden vertegenwoordigd zijn: de opdrachtgevers van de GDI elementen, de afnemers en de beheerders van de GDI elementen. Het gaat dan om medewerkersniveau (niet altijd op basis van vertegenwoordiging, maar uiteraard wel op betrokkenheid). Op onderwerpen worden de Afnemersraden uitgebreid met vertegenwoordiging vanuit private partijen in de rol van afnemer en/of leverancier.

Klankbordgroepen Burgers en Bedrijven

Er worden twee klankbordgroepen ingericht, één voor burgers en één voor bedrijven. Deze geven input vanuit gebruikersperspectief aan de regieraden en het NBDO. De digitale dienstverlening aan burgers en bedrijven kan niet los worden geïmplementeerd en ontwikkeld vanuit de uiteindelijke gebruikers. Om voeling te houden met de uiteindelijke afnemers en onderwerpen te kunnen toetsen op veiligheid, betrouwbaarheid en eenvoud, worden de Klankbordgroepen ingezet.

Bijlage 2 Overzicht wetgeving eOverheid en eID-stelsel

Overheidsbrede wetgeving; Wet elektronische overheid

De wetgeving eOverheid behelst regels mbt. elektronische toegang tot overheidsinformatie en elektronisch verkeer tussen burgers/bedrijven en bestuursorganen. Om een en ander mogelijk te maken, is een GDI nodig.

Daarnaast kan in sectorale wetgeving voor specifieke beleidsdomeinen digitale informatieverstrekking en digitale communicatie (verplichtend) worden opgelegd. .

Met de wet eOverheid wordt uiteindelijk beoogd een wettelijk kader te realiseren voor een volledig digitale overheid; hier wordt in tranches naar toe gewerkt.

Parallel aan de wet eOverheid wordt momenteel gewerkt aan een wijziging van de Awb, waarbij wordt voorzien in het recht op digitale dienstverlening voor burgers en bedrijven richtingbestuursorganen. Dit traject loopt onder de verantwoordelijkheid van de Ministeries BZK en VenJ.

De wetgeving eOverheid is in eerste instantie gericht op het realiseren van een wettelijk kader voor GDI-voorzieningen:

- Waarmee voor burgers en bedrijven algemeen toegankelijke informatie (Overheid.nl, Ondernemersplein.nl) alsmede specifieke communicatie (Berichtenbox) elektronisch wordt ontsloten en verkeer met bestuursorganen veilig en efficiënt kan worden afgehandeld.
- Wordt voorzien in waarborgen rondom een 'overheidstoegangsvoorziening'. Nu betreft dit DigiD(-machtigen) en eHerkenning en in de toekomst het eID Stelsel, waarbinnen publieke en private authenticatie- en autorisatiediensten en -middelen zullen worden aangeboden.

Planning	Indiening bij TK van een eerste tranche najaar 2015, inwerkingtreding 2017.
Verantwoordelijk	BZK en EZ
Betrokken departementen	Alle departementen, via programmastructuur (diverse werkgroepen, Regieeraad) en gebruikelijke lijn (voorportaal, onderraad). o nodig wordt het NCDO ingeschakeld voor de afstemming.
Stand van zaken/proces	Outline met opzet wetsvoorstel is opgesteld en beleidsvragen zijn geadresseerd. Besluitvorming in het Regieeraad Wet eOverheid over outline en opstelling wetteksten vindt de komende maanden plaats; afstemming met uitvoeringsorganen en decentrale overheden geschiedt vervolgens in de consultatiefase

eID-stelsel

Het eID Stelsel is een publiek-privaat stelsel van afspraken inzake hoog betrouwbare identificatie en autorisatie, waarbij toegelaten publieke en private eID-middelen bruikbaar zijn in het publieke en/of private domein (multimiddelenstrategie).

In de wet eOverheid zullen naar verwachting de publieke taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden en het toezicht tbv het te vormen stelsel worden verankerd.

Het eID Stelsel is randvoorwaardelijk voor de doelstelling van Digitaal 2017 en mag geen vertraging oplopen. Alvorens wetgeving ter zake kan worden geformuleerd, zijn beleidsmatige keuzes nodig inzake: het publiek-private karakter, al dan niet verplichte deelname, de verantwoordelijkheidsverdeling, sturing, effectiviteit en uitvoerbaarheid en toezicht.

De rol van de overheid is legitiem vanwege beschermenswaardige belangen als veiligheid, privacy, toegankelijkheid. De vraag is evenwel, hoever taken en verantwoordelijkheden van de overheid moeten reiken; rekening moet worden gehouden met initiatieven uit de markt en de wens tot een gelijk speelveld.

Planning	Indiening bij TK maart 2016, inwerkingtreding 2017
Verantwoordelijk	BZK en EZ
Betrokken departementen	Alle departementen, via programmaorganisatie (BAO eID, Stuurgroep-eID) en gebruikelijke lijn (voorportaal, onderraad).

Stand van zaken/proces	Outline voor wettelijk kader en geadresseerde beleidsvragen is in voorbereiding voor de Stuurgroep eID. Nieuwe wetgeving wordt voorzien mogelijk bij wijze van een volgende tranche van de wet eOverheid.
-------------------------------	---

Publiek eID-middel

Ontwikkeling van een hoog betrouwbaar authenticatiemiddel voor, in eerste instantie, het publieke domein (geplaatst op bestaande dragers als NIK en rijbewijs), waarbij DigiD in de toekomst wellicht wordt uitgefaseerd. Het publieke middel wordt één van de onder het eID Stelsel toegelaten middelen. Hiervoor is tevens wetgeving noodzakelijk. Het betreft in ieder geval een wijziging van de Paspoortwet, de Wegenverkeerswet 1994 en de Vreemdelingenwet 2000.

Planning	Bij wijze van een volgende tranche, integreren, samen met de stelselwetgeving, in de voorgenomen wet eOverheid. Misschien kan ook de aanpassing van sectorregulering hierin meegenomen worden (coördinatie BZK). De wijziging van de Paspoortwet (eNIK en eventueel ook ePaspoort) zal een parallel rijkswetgevingstraject zijn.
Verantwoordelijk	BZK (wijziging eigen wetgeving en coördinatie) en betrokken departementen (IenM, VenJ, BuZa en BZK gezamenlijk) in de vorm van een verzamelwet die door BZK zal worden gecoördineerd.
Betrokken departementen	De departementen die een 'eigen' c.q. bestaande publieke drager hebben waarop een eID zal worden geplaatst, te weten, naast BZK (NIK en paspoort): IenM (rijbewijs), BuZa (geprivilegieerdenpas), VenJ (vreemdelingenkaart).
Stand van zaken/proces	- Politieke principe-besluitvorming ten aanzien van al dan niet ontwikkelen van een publiek middel op bestaande dragers in voorjaar 2015 - Beleidsbeslissingen zoals: welke informatie op de drager komt mede in relatie tot het stelsel, wie de kaart 'aan/uit' kan zetten, de kosten etc.

Tijdelijk: Pilotfase/introductieplateau

Tijdelijk juridisch kader om de pilots eID te faciliteren. Dit betreft twee ministeriële besluiten:

- een besluit van EZ ter vervanging van het huidige Instellingsbesluit eHerkenning en
- een besluit van BZK, dat de taakopdracht met betrekking tot het BSN-koppelregister behelst. Laatstgenoemde voorziening maakt het mogelijk dat private middelen in het publieke domein kunnen worden gebruikt, naast het publieke middel DigiD. In het BSN-koppelregister wordt (eenmalig) het BSN aan het pseudo-id van het private middel gekoppeld.

Planning	- EZ-besluit: afstemmen binnen EZ, in eID-platform, Stelselraad eHerkenning, BAO eID, Stuurgroep-eID, vaststelling door de minister van EZ. - BZK-besluit: afstemmen binnen BZK (beleid/B&I en Agentschap BPR), BAO eID, Stuurgroep-eID, vaststelling door minister van BZK. - Vaststelling/publicatie Staatscourant: Q1 2015 (pilots starten medio 2015).
Stand van zaken/proces	Beleidsafronding, voorbereiding uitrol pilots, nader bezien van de juridische aspecten.

Bijlage 3 Verklarende woordenlijst

Index	
Identificatie & Authenticatie	eID-Stelsel
	DigiD (incl. DigiD Buitenland)
	eHerkenning
	DigiD machtigen
Dienstverlening	Overheid.nl
	Antwoord voor Bedrijven
	Digitaal Ondernemersplein
	Mijnoverheid.nl (incl. Lopende Zaken, Mijn gegevens)
	Berichtenbox voor burgers
	Berichtenbox voor bedrijven
	Ondernemingsdossier
	Standard Business Reporting
	eFactureren
	Samenwerkende Catalogi
Gegevens	Digikoppeling
	Digilevering
	Digimelding
	Stelselcatalogus
	Basisregistratie Personen (BRP) (=GBA + RNI)
	Handelsregister (NHR)
	Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG)
	Basisregistratie Topografie (BRT)
	Basisregistratie Kadaster (BRK)
	Basisregistratie Voertuigen (BRV)
	Basisregistratie voor Lonen, Arbeidsverhoudingen en Uitkeringen (BLAU)
	Basisregistratie Inkomen (BRI)
	Basisregistratie Waardering Onroerende Zaken (WOZ)
	Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)
	Basisregistratie Ondergrond (BRO)
	Beheervoorziening BSN
Interconnectiviteit	Diginetwerk
	Digipoort
	Certificering/PKI Overheid
	Standaarden incl. 'pas toe of leg uit'-lijst
	Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA)

Identificatie& Authenticatie

eID-stelsel

Het eID-Stelsel wordt de nieuwe standaard waarmee de identiteit en bevoegdheid van iemand, die online een transactie wil doen, met voldoende zekerheid kan worden vastgesteld.

Met het eID-Stelsel kunnen gebruikers digitale diensten bij publieke en private organisaties afnemen met een eID-middel van hun keuze. Zo'n middel kan bijvoorbeeld DigiD zijn, maar ook een bankpas/reader.

Meer informatie:

<http://www.eidstelsel.nl>

DigiD (incl. DigiD Buitenland)

DigiD is een legitimatiemiddel voor het internet. Met DigiD kunnen gebruikers inloggen op websites van de overheid en van de zorgsector. Een DigiD bestaat uit een gebruikersnaam en een wachtwoord dat de gebruiker zelf kiest.

Meer informatie:

<https://www.digid.nl/>

eHerkenning

eHerkenning is een soort DigiD voor bedrijven. Ter vergelijking: burger loggen met DigiD in bij de overheid, bedrijven gebruiken eHerkenning als identificatiemiddel. Een belangrijk verschil is dat DigiD wordt verstrekt door de overheid en eHerkenning door commerciële bedrijven. Het beheer van het afsprakenstelsel wordt verzorgd door de overheid.

Meer informatie:

<https://www.eherkenning.nl>

DigiD machtigen

Met DigiD machtigen kan iemand een andere persoon machtigen om zaken met de overheid te laten regelen. Daarbij hoeft de verstrekker niet de eigen, persoonlijke DigiD af te geven.

Meer informatie:

<https://www.digid.nl/machtigen>

Dienstverlening

Overheid.nl

De website Overheid.nl is een platform waarop informatie en diensten van alle overheden staan.

Meer informatie:

<https://www.overheid.nl/>

Antwoord voor Bedrijven

Antwoord voor bedrijven is een informatieloket van de Nederlandse overheid gericht op bedrijven. Het bevat vooral informatie waarvan de overheid de afzender is. Bijvoorbeeld vergunningen, vereisten, wetten, regels, belastingen en subsidies.

Antwoord voor Bedrijven is onderdeel geworden van Ondernemersplein.nl. Op deze website is ook andere informatie, specifiek gericht op ondernemers, ondernemers, te vinden.

Meer informatie:

<http://www.ondernemersplein.nl>

Digitaal Ondernemersplein

Op Ondernemersplein.nl staat alle informatie van de (semi-)overheid op het vlak van ondernemen. Van wetgeving tot belastingregels, van subsidies tot branche-informatie.

Meer informatie:

<http://www.ondernemersplein.nl/>

Mijnoverheid.nl (incl. Lopende Zaken, Mijn gegevens)

MijnOverheid.nl is een persoonlijke website voor overheidszaken. Deze internetpagina geeft burgers onder meer toegang tot post (berichtenbox), inzicht in persoonlijke gegevens (hoe staat een burger geregistreerd in bepaalde basisregistraties) en lopende zaken (status van een aanvraag).

Meer informatie:

<https://mijn.overheid.nl/?r=1>

Berichtenbox voor burgers

De Berichtenbox van MijnOverheid.nl is de persoonlijke brievenbus waarin burgers post van onder meer de Belastingdienst, RDW, SVB en UWV kunnen ontvangen.

Meer informatie:

<https://mijn.overheid.nl/?r=1>

Berichtenbox voor bedrijven

De Berichtenbox voor bedrijven is een beveiligd e-mailsysteem. Hiermee kunnen ondernemers digitaal berichten uitwisselen met overheidsorganisaties.

Meer informatie:

<https://www.ondernemersplein.nl/berichtenbox-voor-bedrijven/>

Ondernemingsdossier

Het Ondernemingsdossier stelt ondernemers in staat om bepaalde bedrijfsgegevens eenmalig vast te leggen en meerdere keren beschikbaar te stellen aan overheden. Het gaat om informatie die van belang is voor toezichthouders en/of vergunningverleners.

Meer informatie:

<http://www.ondernemingsdossier.nl>

Standard Business Reporting

SBR is de nationale standaard voor de digitale uitwisseling van alle bedrijfsmatige rapportages. Bedrijven in Nederland zijn verplicht om jaarlijks (financiële) rapportages aan te leveren. Meestal aan banken en overheden. Het eenmalig inrichten van de bedrijfsadministratie volgens SBR zorgt voor efficiënt hergebruik van gegevens. Met Standard Business Reporting wordt rapporteren beter, sneller en eenvoudiger.

Meer informatie:

<http://www.sbr-nl.nl>

eFactureren

Onder eFactureren wordt verstaan het digitaal verzenden, ontvangen en verwerken van facturen tussen bedrijven en overheden. Het gaat niet om facturen die per mail als PDF of office-document worden verzonden en ontvangen. eFactureren gaat een stap verder, het maakt van een factuur een gestructureerd digitaal bestand dat elektronisch wordt aangeleverd.

Meer informatie:

<http://www.e-factureren.info>

<https://www.logius.nl/diensten/e-factureren>

Samenwerkende Catalogi

Samenwerkende Catalogi is een verwijsmechanisme voor productinformatie van overheidsorganisaties (zowel lokaal, regionaal als landelijk). Deelnemende organisaties publiceren enerzijds metadata over hun producten conform de Standaard voor Samenwerkende Catalogi. Anderzijds tonen zij de producten van andere organisaties op hun eigen website.

Meer informatie:

<http://www.logius.nl/diensten/samenwerkende-catalogi>

Gegevens

Digikoppeling

Digikoppeling is een set van (koppelvlak)standaarden die elektronisch berichtenverkeer tussen overheden regelt. De verschillende koppelvlakstandaarden omvatten logistieke afspraken. Digikoppeling is als het ware een digitale postbode: het regelt niet de inhoud, maar de logistiek van zaken.

Meer informatie:

<http://www.logius.nl/diensten/digikoppeling>

Digilevering

Digilevering is een generieke abonnementenvoorziening voor het verstrekken van gebeurtenisberichten. Een gebeurtenisbericht is bijvoorbeeld de geboorte van een persoon, het starten van een bedrijf of een verandering in iemands inkomen.

Afnemers van basisregistraties ontvangen via Digilevering wijzigingen in de vorm van deze gebeurtenisberichten. Dit zorgt voor actuele en accurate gegevens over burgers en bedrijven. Digilevering maakt onderdeel uit van het Stelsel van Basisregistraties.

Meer informatie:

<http://www.logius.nl/diensten/digilevering>

Digimelding

Digimelding is één van de instrumenten om de kwaliteit van basisregistraties te borgen.

Met Digimelding kunnen overheden (vermeende) onjuistheden in de gegevens van Basisregistraties terugmelden aan de bronhouders van die Basisregistraties. Bronhouders onderzoeken de fout en verbeteren deze zo nodig in de Basisregistratie.

Meer informatie:

<http://www.logius.nl/diensten/digimelding>

Stelselcatalogus

De Stelselcatalogus geeft gebruikers, afnemers, leveranciers en anderen een volledig beeld van de beschikbare gegevens, begrippen en hun betekenis binnen het Stelsel van Basisregistraties. De nieuwe Stelselcatalogus is een instrument om de overheidsdoelstelling van 'eenmalige gegevensaanlevering en meervoudig gebruik' te realiseren.

Meer informatie:

<http://www.e-overheid.nl/onderwerpen/stelselinformatiepunt/stelsel-van-basisregistraties/stelselvoorzieningen/stelselcatalogus>

Basisregistratie Personen (BRP) (=GBA + RNI)

De Basisregistratie Personen (BRP) bevat persoonsgegevens over alle ingezetenen en niet-ingezetenen van Nederland. Met deze laatste categorie worden personen die niet in Nederland wonen, of hier slechts kort verblijven, maar die een relatie hebben met de Nederlandse overheid, bedoeld.

In de BRP staan onder andere de volgende persoonsgegevens: naam, voornamen, geboortedatum, burgerlijke staat en familiebanden. Uiterlijk in 2016 moeten alle gemeenten met deze registratie werken.

Meer informatie:

<http://www.e-overheid.nl/onderwerpen/stelselinformatiepunt/stelsel-van-basisregistraties/basisregistratie-personen>

Handelsregister (NHR)

Het Handelsregister is de basisregistratie waarin alle rechtspersonen en ondernemingen in Nederland zijn opgenomen.

Meer informatie:

<http://www.e-overheid.nl/onderwerpen/stelselinformatiepunt/stelsel-van-basisregistraties/handelsregister>

Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG)

De Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) is de registratie waarin gemeentelijke basisgegevens over alle gebouwen en adressen in Nederland zijn verzameld.

Meer informatie:

<http://www.e-overheid.nl/onderwerpen/stelselinformatiepunt/stelsel-van-basisregistraties/basisregistraties-adressen-en-gebouwen>

Basisregistratie Topografie (BRT)

De Basisregistratie Topografie bestaat uit digitale topografische bestanden, veelal kaarten, op verschillende schaalniveaus.

Meer informatie:

<http://www.e-overheid.nl/onderwerpen/stelselinformatiepunt/stelsel-van-basisregistraties/basisregistratie-topografie>

Basisregistratie Kadaster (BRK)

De Basisregistratie Kadaster (BRK) bevat informatie over percelen, eigendom, hypotheek, beperkte rechten (zoals recht van erfpacht, opstal en vruchtgebruik) en leidingnetwerken. Daarnaast staan er kadastrale kaarten in met perceel, perceelnummer, oppervlakte, kadastrale grens en de grenzen van het rijk, de provincies en gemeenten.

Meer informatie:

<http://www.e-overheid.nl/onderwerpen/stelselinformatiepunt/stelsel-van-basisregistraties/basisregistratie-kadaster>

Basisregistratie Voertuigen (BRV)

In de Basisregistratie Voertuigen (BRV) staan gegevens van voertuigen, kentekenbewijzen en personen aan wie het kentekenbewijs is afgegeven.

Meer informatie:

<http://www.e-overheid.nl/onderwerpen/stelselinformatiepunt/stelsel-van-basisregistraties/basisregistratie-voertuigen>

Basisregistratie voor Lonen, Arbeidsverhoudingen en Uitkeringen (BLAU)

BLAU is de beoogde Basisregistratie voor Lonen, Arbeidsverhoudingen en Uitkeringen. BLAU bestaat voor een deel uit de gegevens van de huidige Polisadministratie van UWV. Deze polisadministratie bevat gegevens over lonen, uitkeringen en arbeidsverhoudingen van alle werknemers in Nederland.

Meer informatie:

<http://www.e-overheid.nl/onderwerpen/stelselinformatiepunt/stelsel-van-basisregistraties/basisregistratie-voor-lonen-arbeidsverhoudingen-en-uitkeringen>

Basisregistratie Inkomen (BRI)

In de Basisregistratie Inkomen staat het verzamelinkomen of het belastbaar jaarloon van burgers. Overheidsorganisaties gebruiken de BRI om de hoogte van toeslagen, subsidies of uitkeringen te bepalen.

Meer informatie:

<http://www.e-overheid.nl/onderwerpen/stelselinformatiepunt/stelsel-van-basisregistraties/basisregistratie-inkomen>

Basisregistratie Waardering Onroerende Zaken (WOZ)

De Basisregistratie Waarde Onroerende Zaken (WOZ) maakt het mogelijk dat de in de WOZ-beschikking vastgestelde WOZ-waarde door alle overheidsorganisaties, die daarvoor een wettelijke taak hebben, gebruikt kan worden.

Meer informatie:

<http://www.e-overheid.nl/onderwerpen/stelselinformatiepunt/stelsel-van-basisregistraties/basisregistratie-waarde-onroerende-zaken>

Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)

De Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) wordt de gedetailleerde grootchalige digitale kaart van heel Nederland. Alle fysieke objecten zoals gebouwen, wegen, water en natuur zijn hierin vastgelegd.

Meer informatie:

<http://www.svb-bgt.nl/Home2/default.aspx>
<http://www.e-overheid.nl/onderwerpen/stelselinformatiepunt/stelsel-van-basisregistraties/basisregistratie-grootchalige-topografie>

Basisregistratie Ondergrond (BRO)

In de basisregistratie Ondergrond (BRO) worden alle relevante bodem- en ondergrondgegevens op een centraal punt beheerd en beschikbaar gesteld. Dit maakt hergebruik van data mogelijk en voorkomt dubbel onderzoek.

Meer informatie:

<http://www.broinfo.nl/>
<http://www.e-overheid.nl/onderwerpen/stelselinformatiepunt/stelsel-van-basisregistraties/basisregistratie-ondergrond>

Beheervoorziening BSN

De Beheervoorziening burgerservicenummer (BV BSN) omvat alle voorzieningen die zorgen voor het genereren, distribueren, beheren en raadplegen van het BSN. Via de BSN zijn ook de originele registraties, die vaak zogenoemde identificerende gegevens bevatten, raadpleegbaar.

Meer informatie:

http://www.bprbzk.nl/BSN/Beheervoorziening_BSN_BV_BSN

Interconnectiviteit

Diginetwerk

Diginetwerk is het besloten netwerk van de overheid. Diginetwerk maakt het veilig uitwisselen van gegevens, die een hoge mate van beveiliging vereisen, tussen overheden mogelijk. Diginetwerk bestaat uit een aantal aan elkaar gekoppelde, specifieke, besloten overheidsnetwerken.

Meer informatie:

<https://www.logius.nl/diensten/diginetwerk>

Digipoort

Digipoort regelt het berichtenverkeer tussen overheid en bedrijfsleven. Overheden kunnen Digipoort inzetten om bedrijfs- en ketenprocessen te automatiseren. Digipoort bestaat uit twee onderdelen: Digipoort OTP en Digipoort PI. OTP staat voor OverheidsTransactiePoort en regelt basaal de logistieke kant van het berichtenverkeer. PI staat voor ProcesInfrastructuur en kan ook berichten inhoudelijk 'uitlezen' en daarop controles uitvoeren.

Meer informatie:

<http://www.logius.nl/diensten/digipoort>

Certificering/PKI Overheid

Digitale certificaten zijn nodig om de betrouwbaarheid van informatie-uitwisseling, via e-mail en websites en over netwerken, conform Nederlandse wetgeving te waarborgen. Een certificaat is als het ware een legitimatiebewijs van een website of ICT-systeem. PKIoverheid is het certificaat dat waarborgt dat een dienstafnemer met een officiële overheidsinstantie communiceert.

Meer informatie:

<https://www.logius.nl/diensten/pkioverheid>

Standaarden incl. 'pas toe of leg uit'-lijst

Standaarden bevorderen het uitwisselen van gegevens tussen overheidsorganisaties. Forum Standaardisatie beheert de 'pas toe of leg uit'-lijst met verplichte open standaarden die gelden voor de gehele publieke sector.

Meer informatie:

<https://www.forumstandaardisatie.nl>

Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA)

De Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA) bevat principes, beschrijvingen, modellen en standaarden voor het ontwerp en de inrichting van de elektronische overheid. Het is een instrument dat door overheidsorganisaties kan worden gebruikt in de verbetering van de dienstverlening aan burgers en bedrijven. In 2009 is NORA door het kabinet vastgesteld als norm voor de overheid.

Meer informatie:

http://www.noraonline.nl/wiki/NORA_online
